

İŞSİZLİK YOKSULLUK İŞTEN ÇIKARMALAR

**“Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasası değiştirilerek;
Milletvekili dokunulmazlığı yalnızca yasama görevi ile
sınırlandırılarak erken seçime gidilmelidir”**

**TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu
(13 Nisan 2001)**

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL
Genel Başkan

Hüseyin KARAKOÇ
Genel Sekreter

Mustafa KUMLU
Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

Çetin ALTUN
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ:

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ Adına
Genel Başkan
Bayram MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:
Enis BAĞDADIOĞLU

YAYINI HAZIRLAYAN:
Sevkuhan NEVSUHAN

FOTOĞRAFLAR:
Necdet UZMAN

GRAFİK - TASARIM:
Münir GÜRAN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No. 10
Yenişehir / ANKARA
Tel: 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax: 433 68 09 - 433 85 80
<http://www.turkis.org.tr>
e-mail: turkis@turkis.org.tr

Dergimizde yayınlanan yazılar
yazarların düşüncesine aittir.

**DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR**

Baskı :

Yorum Matbaacılık
Tel : 229 61 20 - 395 21 12

İÇİNDEKİLER

4

**ÇALIŞMA YASALARI
İÇİN DEĞİŞİKLİK
ATAĞI**

6

**İŞÇİ ve İŞVERENDEN
GÜÇ BİRLİĞİ KARARI**

8

**ULUSLARARASI ÇALIŞMA
KONFERANSI 89'ncü TOPLANTISINI
YAPTI**

11

**ASGARİ
ÜCRETE KOMİK
EK ZAM**

16

KARAKOYUNLU'DAN
TÜRK-İŞ'E ZİYARET

17

ÇALIŞAN ÇOCUK
OKULA DÖNÜYOR

21

TÜRKİYE'DE İSTİHDAM ve
İŞSİZLİK

Enis BAĞDADIOĞLU
TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

33

VERGİ BEYANNAMELERİ ve
NİYET MEKTUBU:
ÇELİŞKİLER VE SONUÇLAR

Koray DEĞİRMENCI
TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

27

İŞTEN ÇIKARMALAR VE
ÇALIŞANLARA YÖNELİK
HAKSIZLIKLAR

Namık TAN
TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

35

ENFORMEL SEKTÖR ve
"GÖRÜNMEYEN" SANAYİ İŞÇİLİĞİ:
EVDE ÇALIŞMA

Şule ÖZKUZUKIRAN
TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Uzmanı

29

SİGORTALILARIN SAĞLIK YARDIM-
LARINDAN YARARLANMALARINDA
ARANILAN PRİM GÜN SAYISI NASIL
HESAPLANACAK

Celal TOZAN
TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Danışmanı

38

MİLLETLERARASI TAHKİM
KANUNU VE KÜRESEL
HUKUK KURULMASINA
İLİŞKİN DİĞER GİRİŞİMLER

Koray DEĞİRMENCI
TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

BAYRAM MERAL
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

KRİZLER, DEMOKRATİKLEŞME TEMELİNDE SİYASİ İSTİKRAR VE GÜVENLE AŞILACAKTIR

Türkiye, Kasım 2000 ve Şubat 2001 krizlerinin ardından, her gün yeni bir krizin eşiğine geliyor, eşiğinden dönüyor. Ulusötesi sermaye, IMF aracılığıyla, işçilerimize, ulusal onurumuzu zedeleyen bir biçimde müdahale ediyor. Halkımız, IMF'den ve Dünya Bankası'ndan alınacak birkaç milyar dolarlık borç için ulusal onurumuzun zedelenmesinden büyük üzüntü ve sıkıntı duyuyor. Siyasete duyulan güven giderek daha da azalıyor. Siyasi partilerin, ülkemizin

ve halkımızın çıkarlarını kenara atan, kendi çıkarlarına öncelik tanıyan anlayış ve uygulamaları, halkımızda siyasete, siyasi partilere ve siyasilere duyulan güvene her gün darbeler indiriyor.

Halbuki krizin aşılması mümkündür. Kriz, ancak bizim önerilerimizle aşılabılır.

Ulusötesi sermayenin sözcüsü ve beyni konumundaki IMF ve Dünya Bankası, Türkiye'nin içine itildiği sürekli kriz ortamının asıl sorumlusudur. Tabii ki, ülkemizi bu kuruluşlara ve ulusötesi sermayeye muhtaç duruma düşürenlerin sorumlulukları da unutulmamalıdır. Ancak bugünkü krizde, Türkiye'ye dayatılan ve siyasilerin hataları nedeniyle kabul edilen IMF politikalarının rolü büyüktür. IMF politikalarının ürünü olan yeni krizler, yeni IMF politikalarıyla aşılamaz.

Krizleri aşmanın yolu, öz kaynaklarımızı harekete geçirmekten geçmektedir.

Özkaynaklarımızı harekete geçirmenin yolu, siyasilere güven duyulmasından geçmektedir.

Siyasilere güven duyulmasının yolu, Siyasi Partiler Yasası ve Seçim Yasasının değiştirilerek, halkımızın iradesinin Meclis'e yansımından, siyasi partilerde şeffaflıktan ve demokratikleşmeden geçmektedir.

Halkımızın, bizim de yürekten katıldığımız düşüncelerine göre, Türkiye'nin bugünkü durumu 1919 yılındakinden kötü değildir.

1919 yılında varını yokunu bağımsızlık uğruna feda edebilen ve eden; Birinci Dünya Savaşı'nın galiplerini, verdiği Milli Kurtuluş Savaşıyla dize getiren bir neslin torunlarıyız.

Türkiye, bugünkü krizleri aşacak, büyük bir üretim seferberliği gerçekleştirebilecek potansiyele sahip bir ülkedir. Eksik olan, siyasilere duyulan güvendir.

Bugün kamu kaynakları üç-beş vurguncuya hortumlatılmakta, faizcilere aktarılmakta, vurgunculara yağmalatılmaktadır. Bu şartlarda, kimse, yaptığı fedakarlığın halkımızın ve ülkemizin çıkarları doğrultusunda kullanılacağına inanmamaktadır. Fedakarlığın yine dar ve sabit gelirliden isteneceği bilinmektedir. Herkes, halkımızın fedakarlıklarıyla toplanan kaynakların yine binlerine peşkeş çekileceğinden korkmaktadır. Yoksa, bu ülkenin bağımsızlığı için, demokrasi için, çocuklarımıza iş olanağı için, insanca yaşama ve çalışma koşulları için, birçok kadın kolundaki bileziği çıkarıp verir, birçok insan dar günler için kenara koyduğu parasını feda eder; vatan için canını seve seve vermeyi şeref sayan bir ulus olarak sorunları aşarız.

Krizlerin çözümünü IMF'de, ulusötesi sermayede aramak, tarihi bir hatadır. Çözüm, kendi öz gücümüzdedir. Öz gücümüz ise demokratikleşme ve siyasilere güvenle artar ve sorunları aşar.

ÇALIŞMA YASALARI İÇİN DEĞİŞİKLİK ATAĞI

- **ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANI YAŞAR OKUYAN İLE TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI BAYRAM MERAL, HAK-İŞ GENEL BAŞKANI SALİM USLU, DİSK GENEL BAŞKANI SÜLEYMAN ÇELEBİ VE TİSK GENEL BAŞKANI REFİK BAYDUR, ÇALIŞMA YAŞAMINI DÜZENLEYEN YASALARDA YAPILACAK DEĞİŞİKLİKLERLE İLGİLİ OLARAK BİR PROTOKOL İMZALADI**
- **İMZALANAN PROTOKOL BAKAN OKUYAN VE SENDİKA LİDERLERİ TARAFINDAN BAŞBAKAN BÜLENT ECEVİT İLE BAŞBAKAN YARDIMCILARI MESUT YILMAZ VE DEVLET BAHÇELİ'YE SUNULDU**
- **BAŞBAKAN VE YARDIMCILARI YASALARIN EN KISA ZAMANDA HAZIRLANARAK YIL SONUNA KADAR ÇIKARILMASI İÇİN DESTEK SÖZÜ VERDİ**
- **TÜRK-İŞ, BAŞBAKAN VE YARDIMCILARINA, İŞÇİLERİN ACIL ÇÖZÜM BEKLEYEN SORUNLARINI İÇEREN BİR METİN SUNDU**

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu, DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ve TİSK Genel Başkanı Refik Baydur, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın çağrısı ile 26 Temmuz 2001 tarihinde biraraya geldi.

Toplantıda 1475 Sayılı İş Yasası, 2821 Sayılı Sendikalar Yasası, 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası'nda yapılacak değişiklikler değerlendirildi. Yaklaşık iki saat süren görüşmede, yasalarda yapılacak değişikliklerin belirlenmesi için işçi, işveren ve hükümet kesiminden üçer olmak üzere dokuz öğretim görevlisinin katılımıyla bir komite oluşturulmasına karar verildi. Çalışma yaşamını düzenleyen yasalarda yapılacak değişikliklerin başlatılması kararına Bakan ve Konfederasyon Genel Başkanları'nın imzasını taşıyan bir protokolle hükme bağlanırken, imzalanan protokol 2 Temmuz 2001 tarihinde Okuyan, Meral, Uslu, Çelebi ve Baydur tarafından Başbakan Bülent Ecevit ile yardımcılar Mesut Yılmaz ve Devlet Bahçeli'ye sunuldu.

Başbakan ve yardımcısıyla yapılan görüşmelerde protokol çerçevesinde yapılan çalışmalar hakkında bilgi verildi. Protokolün liderlere sunulduğu görüşmelerde, liderlerden yasaların en kısa zamanda hazırlanarak yıl sonuna kadar çıkarılması için destek sözü alındı.

Görüşmelerde TÜRK-İŞ, işçilerin acil çözüm bekleyen sorunlarını içeren bir metni Başbakan Bülent Ecevit ve yardımcılarına sundu. Metinde, sorunların asgariye indirilmesinin ülkenin krizleri en kısa sürede ve en az zararla aşmasına önemli katkıda bulunacağına ağırlık verildi.

**Çalışma Hayatını Düzenleyen Yasaların Değiştirilmesi ile ilgili olarak
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, TÜRK-İŞ Genel Başkanı
Bayram Meral, HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu, DİSK Genel Başkanı Süleyman
Çelebi ile TİSK Genel Başkanı Refik Baydur tarafından imzalanan protokol:**

Dünyada meydana gelen ekonomik ve sosyal gelişmenin hızı ve niteliği, bölgesel entegrasyonlar, pek çok alanda yenilik ve değişimlere yol açmaktadır. Bunlara uyum sağlamak bizim açımızdan iki noktada önemlidir.

Gelişimin bir ucunda, uluslararası örgütlerde zeminini bulan çalışma standartlarının yükseltilmesi ve bunların dünya ticareti ile ilişkilendirilmesi yer alırken diğer uçta ise uluslararası ekonomik rekabetin yoğunlaşması bulunmaktadır. Böylece sosyal gelişme ve insan merkezli amaçlar ile bunu gerçekleştirecek ekonomik gelişimin önündeki engelleri bir arada ele almak gerekmektedir.

Çalışma yaşamımızı düzenleyen yasaların çağdaş

gelişim çizgisine uygun biçime getirilmesi için, taraflarca önerilen ve üniversitelerimizin çalışma yaşamı ile ilgili saygın öğretim üyelerince oluşturulan "bilim kurulu"nun, öncelikle 1475 sayılı İş Kanunundan başlamak ve 2821 sayılı Sendikalar ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununu ele almak üzere, bu yasalarda gerekli değişiklik ve düzenlemeleri yapmaları kabul edilmiştir. Böylece sosyal diyalog içinde üretilecek çözümün sosyal faydası daha büyük olacaktır.

"Bilim Kurulu", Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını temsilen üç, TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ Konfederasyonlarını temsilen birer, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nu temsilen üç olmak üzere,

dokuz öğretim üyesinden oluşacak, sekreteryası ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yürütülecektir.

Kurulun oybirliği ile alacağı kararlar herhangi bir çekince ileri sürülmeden taraflarca kabul edilmiş sayılacak, oy çokluğu ile alınan kararlar da kabul edilmiş sayılacak fakat bu konularda tarafların deklarasyon hakkı saklı kalacaktır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının da en geç Eylül 2001 sonuna kadar bitirilmesi düşünülen bu çalışmalar sonucu elde edilecek tasarı metinlerini 2001 yılı sonuna kadar yasalaştırılmak üzere gerekli girişimleri yapacağına ilişkin bu protokol 26 Haziran 2001 günü imza altına alınmıştır. ■

**TÜRK-İŞ tarafından Başbakan Bülent Ecevit ve yardımcılara sunulan
"acil çözüm bekleyen sorunlar" metni**

- 1 Kriz nedeniyle ülkemizde birçok işyeri kapanmakta veya küçülmekte, her gün onbinlerce işçi işsiz kalmaktadır. Hükümetimiz, üretken işletmeleri ve işçileri koruyucu bir politika izlemelidir.
- 2 Özelleştirilen işletmelerde çalışan memurlara ve sözleşmeli personele diğer kamu kurum ve kuruluşlarına yatay geçiş yapma hakkı tanınmaktadır. Bu hakkın, birleştirilen bankalarda çalışanlara da tanınması memnuniyet yaratmıştır. Bu hak, özelleştirilmiş işletmelerde işten çıkarılan işçilere de tanınmalıdır.
- 3 Muvakkat işçi çalıştıran Kamu Kurum ve Kuruluşlarına daimi kadrolara işçi alındığında yıllardır o kurumlarda çalışan Muvakkat işçilere öncelik tanınmalıdır.
- 4 Avrupa Birliğine sunulan Ulusal Eylem Programında da belirtildiği gibi çalışma mevzuatımızın onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesi için İş Güvencesi Yasası çıkarılmalı, İş Yasası, Deniz İş Yasası, Basın İş Yasası, Sendikalar Yasası, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası başta olmak üzere, mevzuatımızda gerekli değişiklikler yapılmalıdır.
- 5 İşçi alacakları ödenmelidir.
- 6 Zorunlu tasarruf fonundaki anapara ve nemalar hak sahiplerine ödenmelidir.
- 7 Sosyal sigorta prim tavanının yükseltilmesi, zamlar, gelir vergisi dilimindeki artışlar ve yeni vergiler nedeniyle çalışanların gerçek gelirleri azalmış, toplu iş sözleşmeleri ile sağlanan zamlar erimmiştir. Sosyal sigorta prim tavanı düşürülmeli, vergi gelirlerinin artırılmasında kayıt-dışı sektörün kayıt altına alınmasına ve gücü olanlardan vergi tahsil edilmesine öncelik verilmelidir.
- 8 Asgari ücret günün koşullarına göre yeniden düzenlenmelidir. ■

İŞÇİ ve İŞVERENDEN GÜÇ BİRLİĞİ KARARI

TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK VE TİSK Genel Başkanları ile Yönetim Kurulu üyeleri, 11 Temmuz 2001 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde bir araya gelerek kapanan işyerleri ve işsizlik sorununu görüştü. Toplantıda ekonomik krizin daha fazla tahribat yaratmasını önlemek ve işbirliği içinde ortak çözüm yollarının geliştirilmesi için bir koordinasyon komitesi oluşturulurken, Ekonomik ve Sosyal Konsey'in işsizlik gündemiyle toplantıya çağrılmasının istenmesi kararlaştırıldı.

Toplantıyı açış konuşmasını TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral yaptı. Ülkenin en önemli sorununun işsizlik ve üretim azlığı olduğunu belirten Meral, "Beş banka daha fona devredildi. Şimdi bu bankalara izin veren siyasilere soruyorum. Bakkal dükkânı mı açılıyordu da izin verdiniz" dedi. Meral, üretime dayalı olmayan hiçbir programın sorunları çözemeyeceğini vurgularken, işsizliğin önlenmesi için durdurulan üretimin harekete geçirilmesi gerektiğini vurguladı. Meral, "IMF'nin vereceği borçlarla ülkenin kurtulacağını sanmıyorum. Sinek öldürmekle uğraşmamalı, bataklığı kurutmaya çalışmalıyız. Artık siyasiler bizi değil, biz siyasileri denetlemeliyiz" diye konuştu.

TİSK Genel Başkanı Refik Baydur, yaptığı konuşmada, toplumun her kesiminde değişik sıkıntılar içinde olduğunu belirtti. Halkın gönüllü olarak krizle mücadeleye sokulması gerektiğini vurgulayan

**TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK VE TİSK YÖNETİM
KURULLARI "KAPANAN İŞYERLERİ VE
İŞSİZLİK" SORUNUNU GÖRÜŞMEK İÇİN
BİRARAYA GELDİ**

**TOPLANTIDA EKONOMİK KRİZİN DAHA
FAZLA TAHRİBAT YARATMASINI ÖNLEMEK
VE İŞBİRLİĞİ İÇİNDE ORTAK ÇÖZÜM
YOLLARININ GELİŞTİRİLMESİ İÇİN BİR
KOORDİNASYON KOMİTESİ OLUŞTURULDU**

Baydur, "Enflasyon lafla ortadan kalkmaz. Enflasyonla mücadelede dayanışmaya girmemiş hiçbir ülke göremezsiniz" dedi.

Toplantı, DİSK Genel Başkanı Süleyman Çelebi ile HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu'nun yaptıkları açış konuşmasının ardından basına kapalı olarak devam etti. Yaklaşık dört saat süren toplantıda, öncelikle kapanan işyerleri ve kapanma nedenleri konusunda bilgi edinilmesi gereği üzerinde duruldu. Bu

konuda bir çalışma yapmak ve kapanan işyerlerinin yeniden faaliyete geçip geçemeyeceği konusunda çözüm üretmek üzere dört konfederasyonun genel sekreterlerinden ve uzmanlarından oluşan bir komisyon oluşturulurken, Hükümete Ekonomik ve Sosyal Konsey'in "işsizlik" gündemiyle toplantıya çağrılması önerisi götürülmesi kararlaştırıldı. Toplantıda, "yerli malı" kullanılması konusunda gönüllü kampanyalar başlatılması görüşü de benimsendi.

TİSK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK GENEL BAŞKANLARI ORTAK AÇIKLAMASI

(10 Temmuz 2001)

TİSK, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK Genel Başkanları ve Genel Yönetim Kurulu üyeleri 10 Temmuz 2001 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Merkezinde toplanmışlar, kapanan işyerleri ve işsiz kalanlar konusunu görüşmüşler ve istihdam yaratmaktan sosyal korumaya kadar bir dizi önlem üzerinde durmuşlardır.

Yaşanmakta olan ekonomik kriz, ülkemizin üretken kapasitesini tahrip etmekte ve büyük sosyal riskler yaratmaktadır. Dört Konfederasyon, ekonomik krizin daha fazla tahribat yaratmasını önlemek ve işbirliği içinde ortak çözüm yolları geliştirmek için, ivedilikle bir koordinasyon komitesi oluşturmuşlar ve gerekli görevlendirmeleri yapmışlardır.

Koordinasyon Komitesi, Konfederasyonlara üye sendikaların katkılarıyla ve diğer kurum ve kuruluşların elindeki bilgilerden de yararlanarak, kapanan işyerleri ve işyerlerinin kapanma nedenleri konusunda bir durum tespiti yapacaktır. Bu amaçla, Konfederasyonlarımıza üye sendikaların da katılımıyla genişletilmiş bir toplantı düzenlenecektir.

Acil müdahale ve destek gerektiren durumlarda, işyeri yönetimi, işveren sendikası ve bu işyerinde örgütlü bulunan işçi sendikası arasında görüşmeler yoluyla sorunun çözümü teşvik edilecektir.

Tespit edilen sorunların ve çözüm önerilerinin, Ekonomik ve Sosyal Konsey'in önümüzdeki dönem toplantılarında ivedilikle ele alınması için gerekli girişimlerde bulunulacaktır.

Görüşmeler sırasında, ülkemizdeki sanayiinin tam bir envanterinin bulunmadığı sap-

tanmış ve bunun ivedilikle hazırlanması gereği vurgulanmıştır.

Krizin aşılmasında, istihdamın sürdürülmesini ve yeni istihdam yaratılmasını engelleyici hukuki, idari ve mali düzenlemelerin saptanarak kaldırılması gerektiği konusunda görüş birliği sağlanmıştır.

Konfederasyonlarımız, bu veri ve bilgilerin, bütün AB ülkelerinde de uygulandığı şekliyle, bir ulusal istihdam stratejisinin altyapısını oluşturacak şekilde derlenmesine ve bunların Ekonomik ve Sosyal Konsey'in çalışmalarında yolgösterici olması doğrultusunda gerekli girişimlerde bulunacaktır.

4641 sayılı Yasa uyarınca Ekonomik ve Sosyal Konsey'in çalışma esas ve yöntemlerine ilişkin yönetmeliğin Hükümet tarafından hazırlanacağı ifade edilmektedir. Söz konusu yönetmeliğin hazırlanması çalışmalarında Konfederasyonlarımızın yer alması bir zorunluluktur.

Konfederasyonlarımız, krizin aşılmasında, işyerlerinin kapanmasının önlenmesinde, kapanmış işyerlerinin yeniden açılarak yeni istihdam imkanlarının yaratılmasında, ülkemizde üretilen malların tüketiminin teşvik edilmesinin ve bu amaçla gönüllü kampanyalar açılmasının önemine inanmaktadır.

Türkiye, sahip olduğu büyük potansiyelle, krizleri aşacak güçte ve kararlılıktadır. Konfederasyonlarımız, bu kararlılığın Hükümetimiz tarafından da gösterilmesi ve gereken güvenin halkımıza verilmesi durumunda, gerekli kaynaklar ülkemizde kesimlerin gönüllü katkılan ve sivil toplum kuruluşlarının girişimleriyle yaratılabileceğine inanmaktadır. ■

ULUSLARARASI ÇALIŞMA KONFERANSI 89'ncu TOPLANTISINI YAPTI

Uluslararası Çalışma Örgütü Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 89. Toplantısı 3-21 Haziran 2001 tarihleri arasında Cenevre'de toplandı. Konferansa, Türkiye İşçi Delegesi olarak TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Merat, Türkiye İşveren Delegesi olarak da TİSK Genel Sekreteri Bülent Pirler katıldı. Türkiye İşçi Delegasyonu içinde TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Mustafa Kumlu, Teksit Genel Başkanı Zeki Polat ve Petrol-İş Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın yer aldı.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 89. toplantısında Konferans başkanlığına Filipinler Çalışma ve İstihdam Bakanı Bayan Patricia A. Sto. Tomas oybirliğiyle seçildi.

Konferans gündeminin en önemli maddesi, tarımda işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin bir ILO sözleşmesinin kabul edilmesiydi. Bu konuda ilk görüşme geçen yıl tamamlanmıştı. Bu yılki görüşmelerin ardından, 402 lehte, 2 muhalif ve 41 çekimser oyla, bir sözleşme kabul edildi. Ayrıca, bu konuda bir tavsiye kararı da benimsendi.

Konferans, kooperatifçiliğin teşvik edilmesi ve sosyal güvenlik alanında koruyucu düzenlemelerin güçlendirilmesini de kabul etti.

Konferansın önemli çalışma alanlarından biri, onay-

lanmış sözleşmelerin uygulanmasının denetlenmesiydi.

Standartların Uygulanması Komitesi bu yıl 24 ülkeyi inceleme aldı. Bu ülkelerden biri de, iş güvencesi konusunda 158 sayılı Sözleşme ile ilgili olarak Türkiye idi. Türkiye, bu Komitede geçen yıl, 98 sayılı Sözleşmenin ihlali nedeniyle incelemeye alınmıştı. Bu yıl 158 sayılı Sözleşmenin incelenmesinin öneminin birinci nedeni, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 28 Mayıs 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu'na sunulan yasa taslağı, ikinci nedeni de 158 sayılı Sözleşmenin Standartların Uygulanması Komitesi'nde ilk kez ele alınacak olmasıydı.

Standartların Uygulanması Komitesi'nde hükümet, işçi ve işveren temsilcileri tarafından yapılan konuşmalarda,

çeşitli eksikliklerine rağmen, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından öğretim üyelerinin de katkılarıyla hazırlanan tasarrufların desteklenmesi görüşü ileri sürüldü. Türkiye, böylece, Komite'de yıllardır ilk kez, atılan olumlu adımların onaylandığı ve desteklendiği bir görüşme yaşadı. Standartların Uygulanması Komitesi, Türkiye'de halen yürürlükte bulunan ve uygulanmakta olan mevzuatın, 158 sayılı Sözleşme ile çeliştiğini ve bu doğrultuda gerekli adımların en kısa sürede atılmasının gerektiğini belirtti.

Standartların Uygulanması Komitesi, hazırladığı ve Genel Kurul tarafından onaylanan raporunda, Beyaz Rusya, Kolombiya, Etiyopya, Myanmar, Venezuela ve Sudan'ı özel paragrafta ("kara liste") ele aldı.

TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI BAYRAM MERAL'İN ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ ULUSLARARASI ÇALIŞMA KONFERANSI 89. TOPLANTISI KONUŞMASI

(Cenevre, 14 Haziran 2001)

Sayın Başkan,

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 89. Toplantısının Değerli Delegeleri,

Konuşmama başlarken, hepinizi, Türkiye'deki tüm çalışanlar adına, en derin saygılarımla selamlıyorum. Sayın Genel Müdürü de, son bir yıldaki başarılı çalışmaları nedeniyle kutluyorum.

Sayın Başkan,

Sayın Genel Müdürün Konferansa sunduğu rapor, tüm ülkelerin çalışanlarının temel hedeflerini son derece başarılı bir biçimde formüle etmiştir. Günümüzde hükümetlerin amacı, tüm çalışanlara insanca yaşama koşullarını sağlayacak uygun iş olanaklarının yaratılması olmalıdır.

Ancak, ne yazık ki, dünyada birçok hükümet bu sorumluluklarını yerine getirmemektedir.

Türkiye'de ise, son bir yıl içinde yaşanmış iki önemli ekonomik krize ve IMF ile Dünya Bankası'nın ulusal egemenlikle bağdaşmayan müdahalelerine rağmen, Hükümetimiz çalışanların sorunlarının çözümü için çaba sarfetmektedir.

Ülkemizde ILO'nun temel ilkeleri doğrultusunda sağlanan sosyal diyalog, geçtiğimiz yıl içinde önemli bazı sorunların çözümüne katkıda bulunmuştur.

Türkiye tarafından onaylanmış bulunan 158 sayılı ILO Sözleşmesi doğrultusunda iş güvencesi sağlayacak bir yasa tasarısı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından hazırlanarak 28 Mayıs 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu'na sunulmuş-

tur. Tam bir üçlü danışma mekanizması temelinde hazırlanan bu tasarı, bazı eksiklikleri bulunmakla birlikte, ülkemiz ve çalışanlar açısından son derece önemlidir. Sayın Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'na, bu konudaki çabaları nedeniyle

le teşekkür ediyorum ve Hükümetimizden, bu tasarrufların yasalaştırılması sürecini hızlandırmasını diliyorum.

Ülkemizde yaşanan ekonomik kriz sonrasında IMF'nin tüm baskılarına rağmen, Hükümetle Konfederasyonumuz arasında kamu kesimi toplu sözleşmeleri konusunda, eylemlere gerek kalmadan, karşılıklı iyi niyet temelinde bir çerçeve anlaşması imzalanmıştır.

Hükümet, ayrıca, kamu kesiminde yıllardır sürekli işlerde "süresi belirli hizmet akitleriyle" kısa süreli olarak çalıştırdığı işçileri, "süresi belirsiz hizmet akdiyle" çalıştırmaya başlayarak, işçiler lehinde önemli bir adım atmıştır.

Hükümetin, Konfederasyonumuzla imzaladığı çerçeve anlaşmasında, kamu kesiminde işçi çıkarılmayacağı ve özelleştirilen işyerlerindeki işçilerin başka işyerlerine yerleştirileceği konusunda verdiği sözler de, ülkemizde sosyal barışın güçlenmesine önemli katkılarda bulunmuştur.

Ancak, bu olumlu gelişmelere rağmen, ülkemizde çalışanların hala önemli sorunları vardır.

Ulusötesi sermayenin çıkarları doğrultusunda sürmekte olan küreselleşme, işsizliği, yoksulluğu, gelir dağılımı adaletsizliğini artırmaktadır. IMF, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi kuruluşların dayattığı politikaların uygulanması sonucunda işyerleri kapanmakta, onbinlerce işçi işten çıkarılmaktadır. Tarımda uygulattırılan politikalar nedeniyle her yıl yüzbinlerce köylü topraklarını bırakarak kentlere göç etmekte,

işsizler ordusuna katılmaktadır. Bugünkü biçimiyle küreselleşme, dünyanın zenginlerini daha da zengin yaparken, yoksulları açlığa mahkum etmektedir. Kısacası çalışma yaygınlaşmaktadır. Bu nedenle, ILO'nun bu uluslararası kuruluşlarla ilişkilerinde, bunların geliştirmekte olan ülkelere dayattıkları politikaların ILO'nun temel amaçlarıyla nasıl çeliştiğini anlatmasında yarar görmekteyiz.

Diğer acil sorunlarımız arasında, çalışma mevzuatımızın onaylanmış ILO Sözleşmelerine uymayan hükümleri, kısa bir süre önce ertelenen grev ve kamu çalışanlarının sendikal haklarının ILO ilkeleri doğrultusunda düzenlenmemiş olması gibi konular yer almaktadır.

Bu yılki Konferansın gündeminde olan sosyal güvenlik konusunda da IMF'nin ve Dünya Bankası'nın baskıları yaşanmaktadır. Türkiye'de çalışanlar, sosyal güvenliği özelleştir-

me girişimlerine kesinlikle karşı çıkmaktadır.

Hükümetimin, tüm çalışanlar için örgütlenme, toplu pazarlık ve grev haklarının tam olarak kullanılmasının önündeki engelleri kaldıracığını ve ülkemizde demokratikleşme sürecini daha da hızlandıracağını umut ediyorum. Halkımızın talebi ve hakkı olan bu adımlar, Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım sürecini de hızlandıracaktır.

Sayın Başkan,

Türkiye, bölgesindeki tek laik ve en demokratik ülkedir. Bu niteliği her geçen gün daha da güçlenmektedir. İnsanın en önemli hakkı, yaşama hakkıdır. Yaşama hakkının en büyük düşmanı ise savaşlar ve terördür. Savaş ve terör, demokratikleşmenin ve insan onuruna yaraşır iş olanaklarının da önündeki en önemli engeldir. Bu nedenle silah tüccarlarının, savaş ve terör tahrikçilerinin insan hakları konusunda söz söylemeye hakları olmamalıdır. Ülkemiz, dünyada ve bölgemizde barış istemektedir.

Türkiye, güçlü demokrasi geleneğiyle, sorunların aşılması doğrultusunda gerekli diyalog kanallarına sahiptir. Hükümetimin, işçi hareketinin gücünü ve önemini kavradığına ve sorunlarımızın çözümü için gerekli adımları atacağına eminim.

Sayın Başkan,

Başkanlığınız altındaki 89. Konferansın çalışanların haklarının korunması, sosyal adalet ve kalıcı bir toplumsal barış açısından başarılı sonuçlara ulaşmasını diliyorum.

Teşekkür ederim. ■

ASGARİ ÜCRETE KOMİK EK ZAM

Asgari Ücret Tespit Komisyonu ek zam için ilk toplantısını 10 Temmuz 2001'de yaptı.

**ASGARİ ÜCRET TESPİT
KOMİSYONU, TÜRK-İŞ'İN ISRARLI
TALEBİ ÜZERİNE "EK ZAM" İÇİN
TOPLANDI. ANCAK YAPILAN
KOMİK ZAM NEDENİYLE TÜRK-İŞ
TOPLANTIYI TERK ETTİ**

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, TÜRK-İŞ'in ısrarlı talepleri üzerine, 16 yaşından büyükler için brüt 146 milyon 947 bin 500 lira; net 107 milyon 323 bin 830 lira olan asgari ücreti iyileştirmek için ilk toplantısını 10 Temmuz 2001 tarihinde yaptı.

Komisyon toplantısının açış konuşmasını yapan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, mümkün olabildiği ölçüler içerisinde yeni bir ücretin belirlenmesinde kamusal yarar olduğunu, bu nedenle komis-

yonu toplantıya çağırdıklarını belirtti.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Salih Kılıç, yaptığı konuşmada halen yürürlükte olan asgari ücretin tespitine yaptıkları itirazın bugün gelinen noktada kendilerini haklı çıkardığını belirtti. Kılıç, asgari ücretin belirlendiği tarihte brüt 209 dolar, net 153 dolar düzeyindeyken yaşanan ekonomik kriz nedeniyle bugün 118 dolara, net 84 dolara düştüğünü ifade etti. Yeni ücretin belirlenmesinde DİE'nin kriterlerinin esas alınmasını isteyen Kılıç, asgari ücretin vergi dışı bırakılması talebini yinelediklerini kaydetti. Kılıç, sağlıklı bir asgari ücret tespiti için hükümet ve işveren kesimlerinin hassasiyet göstermesini istedi.

TİSK Genel Sekreteri Bülent Pirler ise komisyonun yeni ücreti tespit çalışmalarına üç ay kala "ek zam" için toplanmasını ilke olarak doğru bulmadıklarını ifade etti. Pirler, asgari ücret artışının önündeki en büyük engelin ücretlerden yapılan vergi ve sigorta kesintileri olduğuna işaret ederek "Biz asgari ücret artışına değil, kesintilerin fazlalığına ve işverence yapılan yan ödemelerin ücret sayılmamasına karşıyız" diye konuştu.

Komisyonun ilk ve 18 Temmuz 2001 tarihinde yapılan ikinci toplantısından sonuç alınamadı. Yeni asgari ücret, komisyonun 20 Temmuz 2001 tarihinde yaptığı toplantıda belirlendi. Buna göre, 1 Ağustos 2001 tarihinden geçerli olmak üzere asgari ücret brüt 21 milyon artışla 167 milyon 940 lira olarak saptandı. Net 14 milyon 862 bin lira olan artış, komisyonun işçi temsilcilerinin tepkisine neden oldu. TÜRK-İŞ temsilcileri ile birlikte toplantıyı terk eden TÜRK-İŞ Genel

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nu terk ederek bir basın toplantısı düzenledi.

Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, yaptığı açıklamada komisyonun toplanma gerekçesindeki önerilerin çalışmalarda dikkate alınmamasının nedenini anlayamadıklarını belirtti. Kılıç, şöyle dedi:

"Yeni asgari ücret besin içi ve besin dışı zorunlu harcamaları karşılamaktan uzak bir şekilde tespit edildi. Objektif ve güvenilir bir asgari

ücretin belirlenmesi için işçi temsilcilerinin önerilerinin dikkate alınmaması, özellikle DİE tarafından komisyona getirilen ve 1 Haziran 2001 itibarıyla hesaplanan 195 milyon 60 bin 720 TL'nin görmezden gelinmesi, asgari ücretlilere yapılan bir haksızlıktır. TÜRK-İŞ, komisyon çalışmalarına müdahale eden Hükümeti kınamaktadır."

HANGİ ÜLKEDE ASGARİ ÜCRET KAÇ DOLAR?

Ülke	Asgari ücret
ABD	1.386
Danimarka	1.359
Belçika	1.245
Hollanda	1.209
Fransa	1.104
Almanya	1.100
İtalya	1.092
Avusturya	1.071
İsveç	891
Finlandiya	648
İspanya	460
Yunanistan	444
Portekiz	306
İngiltere	216
Türkiye	93

ASGARI ÜCRET TESPİT KOMİSYONU İŞÇİ KESİMİ KARŞI OY YAZISI

"Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun bağımsız çalışması gerekirken dışardan yönlendirilmesi ve hesaplamalarda Devlet İstatistik Enstitüsü'nün rakamlarına uyulmaması karşısında, asgari ücretin belirlendiği üçüncü oturumdaki oylamaya işçi temsilcileri katılmamış, karar hükümet ve işveren kesimlerinin oylarıyla alınmıştır.

Aralık 2000 tarihinde karara bağlanan asgari ücrete yönelik işçi kesiminin karşı oy yazısındaki öneriler son tespitte de dikkate alınmaması sonucu, belirlenen asgari ücret yetersiz kalmıştır.

Asgari ücretin yeniden belirlenmesi yönündeki haklı taleplerimiz, Asgari Ücret Tespit Komisyonu çalışmalarında değerlendirilmemiştir.

1 Ağustos 2001 itibariyle tespit edilen asgari ücret, besin içi ve besin dışı zorunlu harcamaları karşılamaktan uzak kalmıştır. Objektif ve güvenilir bir asgari ücretin belirlenmesi için işçi temsilcilerinin önerilerini dikkate alınmamış, özellikle Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından Asgari Ücret Tespit Komisyonuna getirilen ve Haziran 2001 itibariyle hesaplanan 195.060.720 TL olarak sunulan hesaplama itibar edilmemiştir. Asgari ücret, dışardan yönlendirme sonucu belirlenmiş, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun bağımsız çalışma ilkesi çiğnenmiştir.

Sonuçta, belirlenen asgari ücret günün ekonomik ve sosyal koşulları karşısında yetersiz kalmıştır.

Bu gerekçelerle, işçi temsilcileri oylamaya katılmamıştır."

VERGİ AYIBI

- **Çok kazanan az, az kazanan çok ödüyor.**
- **Beyannamelere göre kuyumcu 68 milyon, lüks villa müteahhidi 33 milyon, kamuda düşük ücretli bir işçi ise 88 milyon lira vergi voriyor.**

Gelir vergisi beyanname sonuçları, Türkiye'nin yıllardır çözemediği vergi kaçağı sorununun, bu yıl çok daha derinleştiğini gözler önüne serdi. Gelirler Genel Müdürlüğü toplam vergi gelirlerinin yüzde 90'lık bölümünü karşılayan otomasyonlu vergi dairelerinden gelen gelir vergisi beyannameleri üzerinde genel bir değerlendirmeye gitti.

Buna göre, sanayiciler, ticaret erbabı, müteahhitler, kuyumcular, doktorlar ve avukatlar ile diğer serbest meslek erbabı ve sanatçılardan oluşan 804 bin 530 kişi, bu yıl Mart ayında verdikleri gelir vergisi beyannamelerinde 2000 yılı için 2 katrilyon 559 trilyon 109.7 milyar liralık kazanç bildirdi. Bunun vergisi de 705 trilyon 821 milyar lira olarak hesaplandı.

Az kazanıp, çok harcıyorlar

Ülkenin çok kazananları olarak nitelenen işadamlarının, serbest meslek erbabı ve sanatçıların beyanlarına göre, bu kesimin ortalama yıllık geliri 3 milyar 180 milyon 875

bin; ortalama vergisi de

877 milyon 209 bin

lirada kalıyor. Bir

başka ifadeyle,

söz konusu kişiler,

ayda ortalama

265 milyon

lira kazanıyor,

bu gelirleri için de

ayda 73 milyon lira

vergisi ödüyor. Aylık

ortalama gelir İstanbul'daki mükellefler için

328 milyon 606 bin lira,

Ankara'dakiler için 293 milyon 703 bin lira, İzmir'dekiler için de

257 milyon 809 bin lira olarak

belirlendi. Bu illerdeki aylık ortalama vergi de sırasıyla

97 milyon 153 bin lira, 83 milyon 348 bin

lira ve 67 milyon 845 bin lira olarak gerçekleşti.

Verilere göre, kanun gereği her işlem için düzenli belge veren noterler, yine en fazla gelir bildiriminde bulunan kesim oldu.

Sanatçılar üçüncü sırada

Gelir sıralamasında üçüncü sırada sanatçılar yer aldı. Bin 39 sanatçı, devlete 2000 yılı içinde 18 trilyon 492 milyar 767 milyon lira kazanç elde ettiklerini bildirdi. Bunun vergisi de 7 trilyon 160 milyar 886 milyon lira olarak saptandı. Böylece, saatte

milyar kazanan, mal var-

lıkları ve harcamalarıyla

da sürekli gündemde

olan sanat dünyasının

ünlülerinin yıllık

ortalama gelirleri 17

milyar 798 milyon lira-

da kaldı. Bir başka ifadeyle

beyanlarına göre,

sanatçıların aylık ortalama

geliri 1 milyar 483 milyon 218

bin lira, aylık ortalama vergileri de

574 milyon 341 bin lira oldu.

Sanayiciler az kazanmış

Gelirler Genel Müdürlüğü verileri, sanayicilerin ilaç ve ecza deposu işletenler ile sanatçıları

kadar dahi gelir elde edemediği sonucunu verdi.

Deterjan sanayicileri grubunda yeralan 42

mükellef, 675 milyar 916 milyon liralık gelir bildiriminde bulundu.

Bunların yıllık ortalama geliri 16 milyar 93 milyon,

ortalama vergisi de 5 milyar 968 milyon

lira olarak tespit edildi.

Bildirimleri sonucunda deterjan sanayicilerinin

aylık ortalama geliri 1 milyar 341 milyon 103 bin,

demir çelik sanayicilerinin 300 milyon 472 bin,

deri imalatçıların 166 milyon 359 bin, elektrik

ev aleti imal edenlerin 252 milyon 58 bin, iplik

imalat eden mensucat sanayicilerinin 171 milyon 453

bin, kumaş imalatıyla uğraşan mensucat sanayicilerinin de

305 milyon 104 bin

lira olarak gerçekleşti.

Gelir düşenler de var

Bu arada, İstanbul ve Ankara gibi kentlerde 500 milyardan başlayıp 1 trilyon lirayı bulan fiyatlarla villalar yapıp satan, yine lüks konutlara en az 250 milyar fiyat biçen müteahhitler ise bir önceki yıldan da daha az kazanç beyan etti. 2000 yılında verilen beyannamelerde ortalama 243 milyon 179 bin lira aylık kazanç beyan eden bina inşaat müteahhitlerinin 2001 yılı beyannamelerinde aylık kazancı 134 milyon 689 bin liraya geriledi.

Az kazanıp çok ödeyenler

Çok kazanıp da çok harcayan ancak az vergi ödeyenlere karşılık, bordro mahkumları olarak nitelenen işçi ve memurlar yine az kazanıp, az harcadı, ancak çok vergi vermeye devam etti. Karmuda düşük ücretli bir işçinin aylık vergisi 88 milyon lira olarak hesaplanırken, bu rakam brüt ücreti 700 milyon lira dolayında bulunan ve yılda 4 ikramiye alan bir başka işçi için 150 milyon lira olarak gerçekleşti. Daha yüksek ücret alan kamu işçileri için ise bu rakam 200 milyon liraya kadar ulaştı. 167 milyon 440 bin lira alan asgari ücretlinin ise 17 milyon 875 bin 440 lira vergi ödediği belirlendi. ■

NE KAZANIYORLAR, NE ÖDÜYORLAR?

Meslek Grupları	Sayı	Ortalama Gelir (Bin TL.)	Ortalama Vergi (Bin TL.)
Akaryakıt ticareti	1.291	819.278	258.705
Altın imalat ve tic.	8.372	284.421	68.139
Ayakkabı imali	3.623	174.031	38.130
Bakkaliye ve süpermarket	58.969	152.090	31.223
Bina inşaat	72	134.689	33.400
Oteller-moteller	2.198	256.286	66.168
Deterjan san. (imalat)	42	1.341.103	497.394
Demir çelik (ticaret)	1.152	468.030	133.043
Demir çelik (imalat)	1.945	300.472	77.710
Ecza ve ilaç depoları	120	1.619.013	635.042
Fırınlr	6.352	215.121	51.241
Elektrikli ev alet. (İmalat)	1.408	252.058	63.066
Avukatlar	16.879	440.912	131.456
Diş hekimleri	5.968	198.248	44.827
Doktorlar	10.129	308.614	85.172
Mimar-mühendis	5.178	452.185	133.502
Noterler	589	5.027.547	1.900.958
Seyahat ve turizm işletmeleri	3.480	196.965	50.202
Mobilya (ağaç)	21.591	161.255	35.397
Lokantalar	23.231	144.770	33.339
İnşaat malz. (toptan-perakende)	9.268	227.433	56.311
İnşaat ve bayındırlık işleri	18.663	448.011	125.198
Konfeksiyon (imalat)	9.076	242.352	57.437
Yeminli mali müşavir ve muhas.	18.065	615.740	174.655
Sanatçılar	1.039	1.483.218	574.341
Diğerleri	508.983	248.074	69.875
Tüm mükellefler	804.530	265.073	73.109

KARAKOYUNLU'DAN TÜRK-İŞ'E ZİYARET

Özelleştirmeden Sorumlu Devlet Bakanı Yılmaz Karakoyunlu TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ne gelerek Genel Başkan Bayram Meral ve Yönetim Kurulu Üyelerini ziyaret etti.

Bayram Meral, ziyaret sonrasında yaptığı açıklamada, Türkiye'nin en ciddi sorunlarından birinin özelleştirme olduğuna dikkat çekerek, "Bu sorunla ilgili olarak Hükümetimizle gerekli uyu mu sağlayamadık. Bunun nedeni de özelleştirme sonrası bir çok işçinin işinden olmasıdır" dedi. Meral, özelleştirme sonrası işinden olmuş,

ancak emekli olmamış kişilerin sorunlarının çözülmesini de istedi.

Yılmaz Karakoyunlu ise özelleştirmenin dört önemli boyutundan birinin emek boyutu olduğuna ve bunun önemine dikkat çekti. Emek boyutu kesin bir çözüme ulaştırılmadan etkin, ekonominin ihtiyacı olan ve toplumun kabul edebileceği özelliklerde bir özelleştirmenin mümkün olamayacağını kaydeden Karakoyunlu, şöyle dedi:

"Sayın Başkan'ın ve arkadaşlarının zaman zaman özelleştirme ile ilgili olarak

meselelerin tartışılmasında ekonomik boyut kadar önem taşıyan sosyal boyutu gündeme getirmesi ve ısrarla peşini kovalaması çok doğaldır, haklıdır. Çünkü sadece emeğin sahipliğine soyunulmuş bir manzara içerisinde değil, aynı zamanda ekonomide emeğin haklarının ve hukukunun korunması gibi son derece ulvi bir meseleyi gündeme getirmektedir. Önümüzdeki günlerde özelleştirme ile ilgili olarak meselelerin yeni idari, mali ve sosyal boyutlarında düzenlemeler yapılarak hızlandırılması gerektiğine inanıyorum"

ÇALIŞAN ÇOCUK OKULA DÖNÜYOR

**MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI, TÜRK-İŞ,
HAK-İŞ VE DİSK
İŞBİRLİĞİ İLE ADANA,
BURSA, GAZİANTEP,
DİYARBAKIR VE
EDİRNE'DE SOKAKTA
ÇALIŞAN ON BEŞ
YAŞIN ALTINDAKİ BİN
600 ÇOCUK OKULA
DÖNDÜRÜLECEK**

Sokakta çalışan çocukların okula döndürülebilmesi için bir adım da 10 Temmuz 2001 tarihinde atıldı. "Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı" çerçevesinde Milli Eğitim Bakanlığı, TÜRK-İŞ, DİSK ve HAK-İŞ arasında imzalanan bir protokol ile Adana, Bursa, Gaziantep, Diyarbakır ve Edirne'de

belirlenecek bin 600 çocuğun okula döndürülmesi için çalışmalarına başlandı.

İlköğretim Genel Müdürü Aydın Parlak, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, HAK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Yusuf Engin ve DİSK Araştırma ve Eğitim Sekreteri Ali Şahin'in imzalarının bulunduğu protokole göre Adana, Bursa,

Gaziantep ve Edirne'de belirlenecek bin 600 çocuk, yatılı ve pansiyonlu ilköğretim okullarında eğitime alınacak. Çocukların gönderileceği okullarda görevli yüz yirmi beş öğretmenin de eğitilmesini içeren projenin giderleri Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) sağladığı 29 bin 800 dolarlık katkıdan karşılanacak.

Projede sendikalar yerel düzeyde kurumsal yapıların oluşturulması, sokakta çalışan çocukların belirlenmesi ve çocukların ailelerinin bilgilendirilmesine yönelik çalışmalar yapacak. Milli Eğitim Bakanlığı ise projenin çalışma takvimini hazırlayacak ve öğrencilerin yerleştirileceği okulları belirleyecek. Çocukların başarı durumlarının, bakanlık tarafından izlenmesini öngören proje, çocuk işçiliğinin önlenmesi ve toplumda bu konuda bir duyarlılık oluşturulması yönünde kampanyalar düzenlenmesini de içeriyor. ■

ULUSAL TÜKETİCİLER PLATFORMU KURULDU

**TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK'İN
YANI SIRA MEMUR
KONFEDERASYONLARI,
TOBB, ULUSAL SANAYİCİ
VE İŞADAMLARI DERNEĞİ,
TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ,
TÜRKİYE BAROLAR
BİRLİĞİ'NİN DE İÇİNDE
YERALDIĞI PLATFORM,
TÜKETİCİNİN KORUNMASI
VE YERLİ SANAYİ İLE
YERLİ MALI KULLANIMINI
YAYGINLAŞTIRMAYI
HEDEFLİYOR**

Türkiye'de tüketici ortak paydasında biraraya gelen işçi ve memur konfederasyonları, tüketici örgütleri, meslek örgütleri ve derneklerden oluşan sivil toplum örgütleri 20 Haziran 2001 tarihinde "Ulusal Tüketiciler Platformu"nu oluşturdu. Platform,

ekonomik sorunlar ile bu sorunların olumsuz yönde etkilediği tüketici haklarını korumayı, yerli üretim ve sanayinin sorunlarına ulusal çözüm bulabilmeyi, verimli ve kaliteli yerli üretimi ve sanayi teşvik edebilmeyi, tüketicilerin satın alma gücünü ve tüketici kalite bilincini artırmayı hedefliyor.

Kurucular Kurulu ve Yönetim Kurulu olmak üzere iki ayrı yapıdan oluşan Platformda, TÜRK-İŞ Teşkilatlanma ve Tüketici Sorunları Uzmanı Sinan Vargı, İşçi Sendikaları Konfe-

derasyonlarını temsilen Yönetim Kurulu Üyeliğine seçildi.

Platformu oluşturan örgütler şöyle şekillendi: TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK, Türkiye Kamu Sen, Memur Sen, Tüketici Hakları Derneği, Tüketicileri Koruma Derneği, Tüketiciler Derneği, TOBB, USİAD, Türk Tabipleri Birliği, Türkiye Barolar Birliği, TÜRMOB, Türk Dış Hekimleri Birliği, Mülkiyeliler Birliği, KİGEM, Vatandaşın Vergisini Koruma Derneği, Türkiye Muhtarlar Derneği, Atatürkçü Düşünce Derneği, NÜSED, Denetim Elemanları Derneği, Türk İdareciler Derneği, Oley-İs Vakfı, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği.

Ulusal Tüketiciler Platformu yaz ayları içinde 2001-2002 çalışma planını yaparak, Kurucular Kurulu'nun da onayını aldıktan sonra çalışmalarına başlayacak. ■

Salih KILIÇ : “MADENLER ÜLKEMİZİN KURTULUŞ UMUDUDUR”

Bugün ülkemiz ciddi bir ekonomik darboğazdan geçmektedir. Bunun nedenleri; kendini olumsuz sosyo-ekonomik göstergelerde gösteren, geçmişten devralınan ve günümüzde de devam eden temel sorunlardır. Türkiye yakın geçmişten günümüze, önüne hedef koyamamış, koyduğu hedefleri yerine getirememiş, uygulayamamış, böylece sorunlar, birçok alanda birikmiştir.

Son aylarda ülkemizdeki sıkıntının görünürdeki nedeni “ekonomik kriz”dir. Ekonomik krizin ardında ise büyük miktarlara ulaşan borç stokumuz, başka bir ifadeyle, hızlanan olumsuz borç dinamiğimiz sıkıntının ana kaynağını oluşturmaktadır.

Ülkemizin hızlanan borç dinamiğine daha geniş bir çerçevede baktığımızda, borç dinamiğinin temel nedeni olarak, iç ve dış dinamiklerin etkileri, toplum ve siyaset, ekonomi ile bürokrasi arasındaki olumsuz ilişkiler ve genel olarak zaaflarımız görünmektedir.

Son yıllarda sistemde egemen olan ekonomik, sosyal ve siyasal yaklaşımlar, rant ekonomisini yaratmış, mali ve reel sektörlerde yaşanan olumsuzlukların kaynağında hep rant elde etme çabaları görülmüştür. Sistemde egemen olan bir başka yaklaşım ise, teknoloji yaratmadan gelişmenin sağlanacağına dair yanlış inançlar ve düşüncelerdir. Başka bir ifadeyle, üretmeden tüketen bir eko-

Salih KILIÇ
TÜRK-İŞ
Genel Eğitim Sekreteri

nomik modelin dayatılması, pompalanmasıyla kalkınmanın sağlanacağına ilişkin inançlar, görüşler ve uygulamalar, ülkemizi sorunlu bir ülke durumuna getirmiştir.

Kendi kaynaklarının farkında olmayan bir ülke olarak Türkiye, kendi yeraltı doğal zenginliklerini değerlendirememesi, rasyonel işletmemesi bir yana, zenginliklerini iç ve dış dinamiklerin çıkarlarına göre tanzim etmekte, dahası bu yolla kalkınacağı yanlışına düşmektedir. Öte yandan, yeraltı zenginliklerimizin farkında olanlar ise, halkın, toplumun çıkarlarıyla kendi çıkarlarının çelişmesi yüzünden, toplumu bilinçlendirme görevlerini yapmamaktadır.

Ülkemizde kısa yoldan zengin olmak toplumsal bir hastalıktır. İnsanların birtakım imkanlara sahip olma hırsları normal karşılanabilirse de, bunun yolunun hırsızlık, rüşvet, hortumlama gibi ahlak dışı yollar olamayacağı, hele görevlerin ihmal edilerek, ülkenin ve kurumların çıkarlarından vazgeçilerek rant çıkarlarının elde edilemeyeceği, toplum ve bu ülkenin insanları olarak kabul edemeyeceğimiz bir gerçektir. Karşı çıkılması gereken bu tür rant ilişkilerinin, ülkemizi ekonomik, sosyal ve siyasal zorlamalarla da karşı karşıya getirdiğinin farkına varmalıyız.

Yirminci yüzyılın en önemli silahı petroldür ve dünya ülkeleri petrol üzerinden savaşmakta, diğer ülkeler üzerinde egemenlik kurmaya çalışmaktadır. Ancak bugün petrol kadar madenler de yüzyılın diğer önemli silahı olmakta, ne yazık ki Türkiye kendi stratejik madenlerinin değerini bilmemektedir. Örneğin, Suudi Arabistan, Kazakistan için petrolün değeri ne ise, Türkiye için altın ve bor madenlerinin de değeri odur.

Ülkemizde yapılan araştırmalara göre, 580 noktada, 6500 ton altın rezervine sahip olduğumuz görülmektedir. Türkiye bu yüksek rezervle Güney Afrika Cumhuriyetinden sonra dünyada ikinci sıradadır. Dünyada altın rezervi olup da üretmeyen, Türkiye dışında tek bir ülke yok-

tur. İşlenmiş altın ihracatında İtalya'dan sonra ikinci sırada olmamız bunu doğrulamaktadır.

Türkiye'nin altın rezervlerinin değerinin metal olarak 70 milyar dolar, ülke ekonomisine yaratacağı katma değer ise 300 milyar dolar olacağı hesaplanmaktadır. Bu zenginliğe ve potansiyele rağmen, Türkiye'nin yılda 200 ton altın ithal etmesi ve bunun 100 tonunu işleyerek yalnızca 1 milyar dolarlık ihracat geliri elde etmesi şaşırtıcı, şaşırtıcı olduğu kadar üzücüdür.

Altın sektörünü incelediğimiz zaman, bu sektörde perakendeci, toptancı ve üretici olarak 47 bin işletmenin var olduğu ve bu küçük işletmelerde 250 bin kişinin istihdam edildiği görülmektedir. Türkiye'de altın üretimine başlanması halinde, altın takı sektöründe büyük bir patlama olacağı meydandadır. Hali hazırda 8 işletmenin hazır yataktaki toplam altın rezervi 287 tondur. Bu rezervin harekete geçirilmesi, işletmeye alınmasıyla yıllık altın üretiminin 25 tona çıkacağı hesaplanabilmektedir ve bu rakam Avrupa'nın toplam yıllık üretimi kadardır.

Öte yandan, ülkemizin altın üretimi kapasitesinin artırılması 25 bin kişiye doğru ve dolaylı iş yaratmasının yanı sıra, 15 milyar dolar civarında da katma değer yaratacaktır.

Türkiye, 1990 yılından bu yana, son on yılda, ithal ettiği 1350 ton altına yaklaşık 15 milyar dolar ödemiştir. 2000 yılında ise, 205 ton altın, 113 ton gümüş ithal ederek, 2 milyon doların üstünde bir kaynağı dış üreticilere aktarmıştır. Yukarıda altını çizdiğimiz gibi, ülkemizde 8 işletme-

de üretilcek madenlerimizde yan ürün olarak 130 ton gümüş üretilbilecek ve Türkiye'nin gümüş ithal etmesine gerek kalmayacaktır.

Görüldüğü gibi, ülkemizin son derece zengin olan ve dünyanın vazgeçemeyeceği madenler ülkemizin kurtuluş umududur. Ancak, altın madenlerin işletilmesine, çevresel etki ve sağlık önlemleri alınarak izin verilmelidir.

Bir başka stratejik öneme sahip olan maden bor madenleridir. Bor madenlerinde dünya rezervlerinin ve üretiminin en fazla olduğu iki ülke, Türkiye ve ABD'dir. Yayımlanan araştırmalara göre, ülke olarak dünya bor rezervinin yaklaşık yüzde 65'ine sahibiz. Ne yazık ki, dünya rezervlerinin yüzde 65'ine sahip olduğumuz yıllık 1.2 milyar dolarlık dünya bor pazarındaki payımız 1.3 milyon tonluk tutan cevher üretimimizle yüzde 20'ler düzeyinde kalmaktadır. Bor madeninin uç ürünler olarak bor bileşikleri içinde taşıdığı kimyasal ve fiziksel özelliklerinden dolayı farklı alanlarda kullanılarak, uç ürünler pazarında yaklaşık 60 milyar dolarlık dünya pazarındaki payımız yüzde 1'lerde bile değildir.

Bu veriler de göstermektedir ki, dünya bor pazarı ve fiyatlarında belirleyici olabile-

ceğimiz bu önemli hammadde kaynağından çok etkin yararlanamamaktayız ve daha fazla katma değer yaratma, rafine veya uç ürün üretmek için gerekli yatırımlar konusunda ciddi bir düşüncemiz ya da projemiz bulunmamaktadır.

Bu konuyla ilgili olarak fikir üretkenler ve uygulamanın içinde olanlar yalnızca doğadaki mevcut üretimi kolay ve kârlı olan bor rezervlerinin kendilerine devri yönünde çabalarını yoğunlaştırdıkları gözlenmektedir. Bor cevherinin üretimi tekeline sahip olan Eti Holding A.Ş. kuruluşumuz mevcut konjonktür içinde bor satışından önemli gelirler elde etmesine karşın, rafine ve uç ürün üretimi yönünde ciddi bir yatırım yapma imkanı yok gibi görünmektedir. Madenlerle ilgili kanun çerçevesinde özel sektörün girişiminin de olamayacağı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, risksiz, yatırımsız bir rant elde etmek için bor madenlerinin özelleştirilmesi değil, etkin bir şekilde ekonomik ve milli çıkarlar doğrultusunda, rasyonel bir şekilde işletilmesine karar vermek için toplumsal uzlaşma sağlayarak, siyasal iradeyi etkilememiz gerekmektedir.

Bunu sağlamak demek, ekonomik bağımsızlığın yolunu açmak, ekonomik bağımsızlığa kavuşmak demektir. Fakirleşen türk halkının ve ülkemizin zenginleşmesi demektir.

Ülke olarak, stratejik öneme sahip bu varlıklarımızdan yararlanmalı, Türkiye'yi ve milletimizi borç illetinden kurtarmalı, aynı zamanda dış ülkelerin kapısında para dileyen siyasetlerimizi de bu onur kırıcı davranışlarından kurtarmalıyız. ■

TÜRKİYE'DE İSTİHDAM ve İŞSİZLİK

Enis BAĞDADIÖĞLU

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

Bugün çoğu ülkede istihdam yapısı ve işsizliğin boyutu, ülkedeki ekonomik gelişme ve sosyal kalkınma düzeyinin önemli bir göstergesi olmaktadır. Ulusal gelirdeki artış, daha fazla insana üretken istihdam sağladığı ölçüde anlam kazanmaktadır.

21 inci yüzyılın başlarında çoğu ülkede varolan yüksek işsizlik oranları, en ciddi ekonomik ve sosyal sorun olmaya devam etmektedir. ILO tarafından yayımlanan Dünya İstihdam Raporu 2001'e göre, tüm dünyadaki işgücünün üçte biri ya da yaklaşık üç milyar kişi, "ya açık işsiz konumundadır ya da ek iş arama veya ailesini geçindirecek gelirden daha azına çalışma anlamında eksik istihdam koşullarındadır".

1990'lı yılların başında, tek başına ekonomik büyümenin emek piyasalarını etkileyen yapısal sorunları çözmek için yeterli olmadığı görülmüştür. Nitekim bunun önemli bir yansıması Avrupa Birliği (AB) istihdam politikalarında ortaya çıkmıştır. 1997 yılında kabul edilen ve 1997 yılında yürürlüğe girmiş olan Amsterdam Anlaşması'na istihdam konusunda bir bölüm eklenmiş ve ilk defa olarak, istihdam politikasının ortak bir Avrupa görevi olduğu kabul ve ilan edilmiştir.

Avrupa İstihdam Stratejisi; "istihdam edilebilirlik, girişimcilik, uyum sağlama yeteneği ve eşit fırsatlar" başlığı çerçevesinde

dört temel ayak üzerinde ayrıntılı politikalarla düzenlenmiştir. Önümüzdeki on yıllık süreçte Avrupa Birliği'nin söz konusu stratejik hedefini "tam istihdam koşullarının yeniden sağlanması" oluşturmaktadır. İstihdam yaratmada alınacak temel ölçüt, AB'nin uyguladığı ekonomik ve parasal önlemlere de paralel biçimde, "enflasyonu arttırmayan işsizlik oranı" olmaktadır.

AB adayı konumundaki Türkiye'nin, ekonomisini global ekonomiye ekleme süreci yaygınlaşıp derinleştikçe, farklı etkilere açık olması kaçınılmazdır. Küreselleşme çabaları, sonuçta talep ve üretim daralması yaratmakta ve bu durum, istihdam olanaklarını geliştirmek bir yana işsizliği daha da arttırmaktadır.

Bugün Türkiye'nin en önemli sosyal ve ekonomik sorunlarından birisi de işsizliktir.

Bu sorunu çözmek için, ülkenin toplumsal dokusuna ve istihdam yapısına uygun ulusal istihdam programını uygulamaya sokmak büyük önem taşımaktadır. İŞ-KUR'un 23-24 Mayıs 2001 günlerinde gerçekleştirilen 1. Genel Kurulu'nda bu yönde olumlu bir başlangıç yapılmış ve üçlü yapıya uygun biçimde sosyal tarafların katılımıyla Ulusal İstihdam Politikasının belirlenmesine ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuş, öneriler geliştirilmiştir. Bu süreçte ulusal eylem planının hazırlanması ve tarafların katılımıyla uygulamaya konulması ivedilikle sağlanmak zorundadır.

İstihdam ve işsizlik, birbirinden ayrı düşünülmeyen yaşamsal önemde bir alandır. İstihdam ve işsizlik, bir bakıma çalışma ve çalışamama olarak tanımlanabilir ve gerek bireysel gerek toplumsal düzeyde yarattığı ciddi sorunlar açısından üzerinde önemle durulması gerekir. Ülkede çalış-

mak isteyip de iş bulamama durumunda kalınması, çoğu defa sanıldığı gibi kişisel kusur değil, uygulanan ekonomik ve sosyal politikalarla ilişkilendirilmesi gereken bir sonuçtur.

Hükümetlerin istihdam ve işsizlik ile ilgili politikaları, bir anlamda bu sorunu nasıl teşhis ettiklerine, işsizliğin nedenleri hakkındaki görüşlerine, ideolojik tutumlarına, siyasal tercihlerine göre biçimlenmektedir.

Türkiye'deki istihdam ve işsizlik ile ilgili temel veriler Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) tarafından yayımlanmaktadır. Bu veriler çerçevesinde Türkiye'deki durum incelendiğinde, ülkedeki genel işsizlik oranının OECD ülkelerinin ortalamasından yüksek olmadığı görülmektedir. 2000 yılı itibarıyla OECD üyesi ülkeler ortalaması olarak işsizlik oranı yüzde 6,4 iken aynı yıl itibarıyla Türkiye'deki işsizlik oranı yüzde 6,6 olarak

Tablo: Türkiye'de İşgücü Piyasası

(bin kişi)

	2000					2001
	I. Dönem	II. Dönem	III. Dönem	IV. Dönem	Yıllık	I. Dönem
A- Nüfus	63 703	63 936	64 180	64 427	64 059	64 675
B- 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	44 409	44 617	44 881	45 517	44 765	45 354
C- İşgücü durumu	20 726	22 727	23 022	21 547	22 059	21 031
1- İstihdam edilenler	19 006	21 312	21 727	20 182	20 578	19 222
1.1- Eksik istihdam	1 885	1 675	1 282	1 298	1 541	1 270
2- İşsiz	1 720	1 415	1 295	1 366	1 451	1 809
D- İşgücüne dahil olmayanlar	23 683	21 891	21 859	23 570	22 736	24 323
1- İş arayıp, son üç ayda iş arama kanalı kullanmayanlar	892	676	487	489	640	581
2- İş aramayıp işbaşı yapmaya hazır olanlar	688	423	319	366	449	388
3- Mevsimlik çalışanlar	1 083	274	181	826	584	1 261
4- Ev kadını	11 930	11 570	11 829	12 593	11 971	12 758
5- Öğrenci	2 963	2 892	2 794	3 011	2 922	3 241
6- Emekli	2 207	2 224	2 276	2 276	2 277	2 276
7- Çalışamaz halde	2 209	2 128	2 130	2 130	2 147	2 130
8- Diğer	1 709	1 704	1 844	1 729	1 746	1 548
E- İşgücüne Katılma Oranı (%)	46,7	50,9	51,3	47,8	49,2	46,4
F- İşsizlik Oranı (%)	8,3	6,2	5,6	6,3	6,6	8,6
G- Eksik İstihdamda Olanların İşgücüne Oranı(%)	9,1	7,4	5,6	6,0	6,8	6,0
H- İşsizlik+Eksik İstihdam Nedeniyle Atıl İşgücü(%)	17,4	13,6	11,2	12,3	13,4	14,6

Kaynak: DİE Hanehalkı İşgücü Anketi

hesaplanmaktadır. AB ortalaması ise yüzde 8,2'dir.

Kuşkusuz bu durum, Türkiye'de işsizlik sorununun önemsenmemesi gerektiği biçiminde değerlendirilemez. Çünkü Türkiye'nin işgücü piyasasının OECD üyesi ülkelere göre çok farklı yönleri bulunmaktadır.

DİE, belirli bir yaş üzerindeki nüfusu işgücü bakımından üç temel gruba (istihdam edilenler, işsizler ve işgücüne dahil olmayanlar) ayırmaktadır. İstihdam edilenler ve işsizler, birlikte ülkedeki işgücünü oluşturmaktadır.

İşsizliğin ölçümünde DİE tarafından kullanılan tanım ve kavramlar Uluslararası Çalışma Örgütü'nün uluslararası standardına uygundur. Ancak esas alınan işsizlik oranı değil de çalışmama oranı olduğunda, Türkiye OECD ülkeleri arasında en olumsuz durumda bulunan ülke konumunda olmaktadır. Türkiye'nin temel sorunu yeterince istihdam olanakları yaratamamasıdır. Nüfus artış hızının gerisinde kalan yeni yatırım ve iş olanakları, işgücü piyasasını olumsuz etkilemekte, çalışan nüfusun iktisaden faal nüfusa oranını geriletmektedir. Türkiye'de işgücüne katılma oranı 2000 yılı itibarıyla yüzde 49,2 olurken, bu oran Yunanistan'da yüzde 61,8; İspanya'da yüzde 65,9; Almanya'da yüzde 74,6 olarak hesaplanmaktadır.

2000 yılı ortalaması olarak Türkiye'nin nüfusu 64 milyondur. Ekonomik yönden faal olarak nitelendirilen 15 ve daha yukarıdaki nüfus ise 44 milyon 765 bin kişidir.

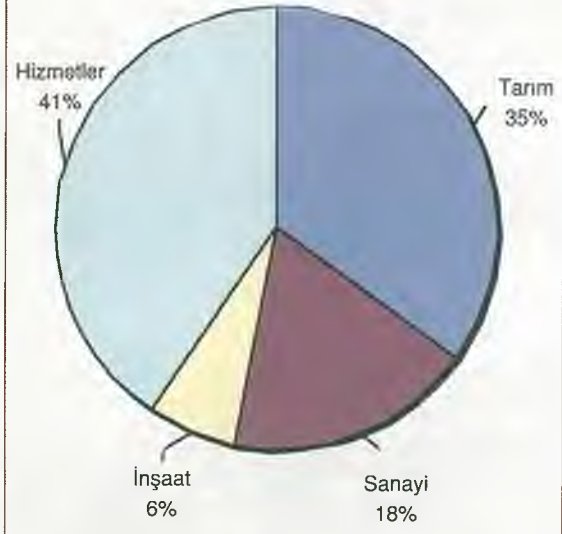
Tablo: İstihdamın Sektörel Dağılımı

(bin kişi)

	2000					2001
İktisadi Faaliyetler	I. Dönem	II. Dönem	III. Dönem	IV. Dönem	Yıllık	I. Dönem
Toplam İstihdam	19 006	21 312	21 727	20 182	20 578	19 222
Tarım	6 284	7 627	8 163	6 628	7 187	6 268
Sanayi	3 449	3 814	3 851	3 811	3 733	3 628
İnşaat	970	1 503	1 437	1 402	1 329	1 029
Hizmetler	8 304	8 367	8 277	8 341	8 330	8 298

Kaynak: DİE

İSTİHDAMIN SEKTÖREL DAĞILIMI (2000 Yılı Ortalaması)

Ancak bunların yarıya yakını işgücüne dahil edilmemektedir. Bunların büyük bir bölümünü "ev kadını" oluşturmaktadır. Öğrenci, emekli, mevsimlik çalışanlar ve çalışamaz durumda olmak işgücüne dahil olmama nedenidir. İşgücüne dahil olmayanların sayısı böylesine fazla olunca, işgücü kapsamında olanların sayısı 22 milyon olmakta, istihdam edilenler bir yana bırakıldığında işsiz sayısı, resmi verilerde 1,5 milyon kişi olarak "gözükmemektedir."

İstihdam edilenlerin sayısında son dönemlerde görülen azalma dikkati çeken bir gelişme olmaktadır. 2000 yılının üçün-

Tablo: İsteki Durum

(bin kişi)

	2000					2001
	I. Dönem	II. Dönem	III. Dönem	IV. Dönem	Yıllık	I. Dönem
Toplam İstihdam	19 006	21 312	21 727	20 182	20 578	19 222
Ücretli ve Yevmiyeli	9 404	10 375	10 345	10 363	10 127	9 682
Kendi hesabına ve İşveren	5 872	6 405	6 500	5 992	6 198	5 884
Ücretsiz aile işçisi	3 730	4 532	4 881	3 826	4 253	3 656

Kaynak: DİE

cü üç aylık döneminde istihdam edilenlerin sayısı 21 milyon +727 bin kişi iken, yaşanan Kasım ve Şubat krizleri sonrası 2001 yılının ilk çeyreğinde 19 milyon 222 bin kişiye gerilemiştir. Altı aylık dönem içerisinde yaklaşık 2,5 milyon kişi istihdam edilmez duruma gelmiştir.

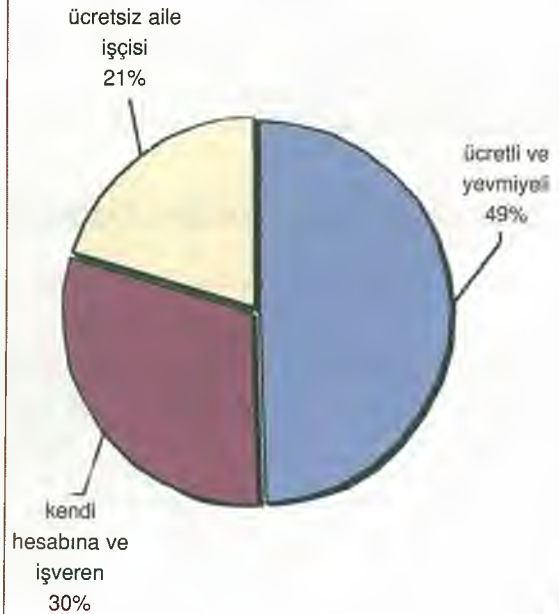
Türkiye'deki işgücü piyasasına bu çerçevede bakıldığında, ülkenin işsizlik yanı sıra ciddi anlamda istihdam sorunu yaşadığı, üretken ve yeterince yüksek nitelikli iş üretilmesi bir yana istihdamda ciddi azalmalar ortaya çıktığı görülmektedir.

İstihdam edilenlerin tarım, sanayi, inşaat ve hizmetler olarak sektörel dağılımına bakıldığında; 2000 yılı itibariyle tarım sektörünün payı yüzde 34,9'dur. Tarımdaki istihdam payının AB ortalaması olarak yüzde 3,0 olduğu dikkate alındığında, ülkemiz halen bir tarım ülkesi görünümünde olup, bu durum çarpık bir istihdam yapısının varlığını göstermektedir. Verimliliğin çok düşük olduğu tarım sektöründe geniş bir işgücünün barındırılması işgücü piyasasının etkinliğinin sınırlanmasına yol açmaktadır. Sanayiinin istihdam içindeki payı yüzde 18,1; inşaatın payı ise yüzde 6,5 tur. Hizmetler kesiminde ise geçtiğimiz yıl itibariyle istihdam içindeki pay yüzde 40,5 olmuştur. Bir önceki yılın sonuçlarına göre istihdam tarım sektöründe düşüş gösterirken hizmet ve sanayi sektörlerinde artış göstermiştir.

Türkiye işgücü piyasası içinde istihdam edilenlerin azımsanmayacak bir bölümü de; ekonomik nedenlerle haftada 40 saat-

ten daha az çalışan, mevcut işinde ya da ikinci bir işte daha fazla çalışmaya müsait olan, mevcut işinde gelirin azlığı veya kendi mesleğinde istihdam edilmemesi gibi nedenlerle işini değiştirmek isteyen veya yeni bir iş arayanların oluşturduğu ek-sik istihdamdakilerin bulunmasıdır. Aslında bu kapsamda olanlar işsizlerle birlikte atıl işgücünü oluşturmakta ve bunların toplam işgücüne oranı gerçek işsizlik oranını yansıtan gösterge olmaktadır.

İSTİHDAMIN İSTEKİ DURUMA GÖRE DAĞILIMI (2000 Yılı Ortalaması)

Varolan işsizlik, düşük ücret ve düşük verimlilik, Türkiye’de kayıtdışına yönelmenin temel gerekçesini oluşturmaktadır. Kurallara dayalı ekonomik yapının egemen kılınması ve geliştirilmiş olan kuralların kurumlar tarafından özenle uygulanması yerine, özellikle sermaye kesiminin temsilcileri, işgücü piyasalarıyla ilgili kurum ve kurallara karşı çıkmayı alışkanlık haline getirmekte ve bu duruma "ekonominin iç dinamiği" gibi gerekçelerle haklılık kazandırmaya dönük çabalarını yoğunlaştırmaktadır.

Türkiye’de işgücü piyasası değerlendirilirken, işgücü maliyetlerinin düşüklüğü/yüksekliği ile emek piyasasının işleyişi üzerindeki etkileri sürekli olarak tartışma konusu olmaktadır. İşgücü maliyetindeki artışların emek arz/talebi ve işsizlik üzerinde olumsuz etkiye yol açtığı söylenebilmektedir. Ancak, gerek ulusal gelir içindeki ücretlilerin payı, gerek toplam satış hasılatı içinde işgücü maliyetinin oransal ağır-

lığı, gerek net ücret düzeyi ve temel gereksinimlerin karşılanabilmesi için yapılmak gereken harcama tutarı, bu konulardaki doğruların, kamuoyuna benimsetilmek ve yaygınlaştırılmak istenen görüşlerle çeliştini ortaya koymaktadır.

DİE verilerine göre; 2000 itibariyle ülkedeki istihdam edilen 20 milyon 578 bin kişinin yüzde 49,2’sini oluşturan 10 milyon 127 bin kişi ücretli ve yevmiyeli olarak çalışırken, yüzde 30,1’ini oluşturan 6 milyon 198 bin kişi kendi hesabına ve işveren statüsünde bulunmaktadır. Tamamına yakını tarım sektöründe olan 4 milyon 253 bin kişi ise toplam istihdamın yüzde 20,7’si ile ücretsiz aile işçilerinden meydana gelmektedir.

Ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanların sayısı 2000 yılının ilk üç aylık döneminde 9 milyon 404 bin kişi iken, izleyen üç aylık dönemde 10 milyon 375 bine yükselmiş, daha sonraki üç aylık dönemde ise 10 mil-

yon 345 bin kişi olmuştur. Yılın son çeyreğinde yaşanan kriz resmi verilere yansımamış ve ücretli-yevmiyeli çalışanların sayısı 10 milyon 363 bin kişi olmuştur. Ancak 2001 yılının ilk çeyreğinde yaklaşık 700 bin kişilik azalmayla ücretli-yevmiyeli çalışanların sayısı 9 milyon 682 bin olmuştur. Ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanların sayılarındaki bu değişim büyük ölçüde mevsimlik olarak çalışanlardan kaynaklanmaktadır.

Nitekim, ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanların az olduğu 2000 yılının ilk diliminde işgücüne dahil olmayan mevsimlik çalışanların sayısı 1 milyon 83 bin kişi iken, ücretli ve yevmiyeli olarak çalışanların sayısının arttığı izleyen dönemlerde işgücüne dahil edilmeyen mevsimlik çalışanların sayısı da düşüş göstermektedir. Aslında bu durum, çalışma hayatında büyük sorunlara yol açan mevsimlik işçilerin istihdam açısından taşıdığı ağırlığı da ortaya koymaktadır.

İstihdam ve işsizlik açısından değerlendirilmesi gereken bir husus da, bir bakıma ülkedeki eğitim-istihdam ilişkisinin çarpıklığını ortaya koyan verilerdir. Eğitimli genç nüfusun oranı, toplam işsizlerin yüzde 20'si-

ni oluşturmaktadır. 15-24 yaş grubu içinde lise ve daha yüksek eğitimli olanların yaklaşık beşte biri istihdam imkanı bulamamakta ve işsizlerin arasına katılmaktadır. Esas olan, çalışma yaşındaki genç nüfusu istihdam edecek yatırımların gerçekleştirilmesidir.

Türkiye, ekonomik ve sosyal yapısındaki dengesizliklere ek olarak, uygulanmakta olan makro ekonomik politikaların da etkisiyle her geçen gün daha da ağırlaşan istihdam ve işsizlik sorunuyla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu yapı, ülkenin sosyal ve siyasal yapısında olumsuz gelişmelere yol açacak nitelik kazanmaktadır. AB düzeyinde ve tarzında sosyal koruma sistemi olmayan Türkiye'de, devletin ekonomiyi yönlendirmedeki rolünü en aza indirip, sorunun çözümünü piyasa kurallarının serbest işleyişine terk etmek yönündeki yaklaşımlarla işsizlikle mücadelede çözüm üretmek bir yana, sosyal devlet anlayışını ortadan kaldıran uygulamalar sosyal adaletsizliği yaygınlaştırmaktadır. Bu yaklaşımlar, sorunun yeni boyutlar kazanmasına ve çözümün daha da zorlaşmasına neden olmakta, sosyal bunalımın yaygınlaşmasına yol açmaktadır. ■

İŞTEN ÇIKARMALAR VE ÇALIŞANLARA YÖNELİK HAKSIZLIKLAR

Namık TAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

19 Şubat sonrası başlayan ekonomik kriz ve dalgalı kura geçilmesiyle birlikte TL'de büyük değer kaybı sonucu işletmeler, borçlarını ödeyemez duruma gelmiştir. Ekonomik kriz sonrası üretimde yüzde 35'lere varan azalmalar yaşanmış ve sonuçta da yoğun işten çıkarmalar yapılmıştır.

Bazı işletmeler, ücretsiz izin uygulamalarını başlatmış ve ekonomik krizin aşılmasında işbirliğine gidilmiştir.

İşveren kesiminin, işveren üzerindeki fonların istihdam alanını daralttığı yönündeki haklı taleplerinin işçi sendikalarınca desteklemesine karşın, krizi fırsat bilen çevrelerin yoğun bir şekilde işçi çıkarmaya gitmesi, uygulanan toplu iş sözleşmelerinin ücret ve diğer hükümlerinin değiştirilmesi yönünde haksız talepte bulunması, fırsatçı bir anlayışın sonucu olarak değerlendirilmiştir.

2001 yılında bir çok sektörde, işten çıkarmalar yanında ücretsiz izin uygulamaları, kısa süreli ve kural dışı çalışmalar özendirilmeye çalışılmıştır.

Kriz ortamında kesintilerin artırılmaması gerekirken, özellikle sosyal güvenlik kesintilerinin oransal yükselişi yanında miktar olarak da çok yukarılara çekilmesi, bu ortamda yanlış ve haksız bir düzenleme olmuştur. Bunun yanında, 2001 yılı için vergi dilimlerinin yüzde 12 ile sınırlı artması, çalışan kesimin vergi yükünü artıran bir uygulama olmuştur.

Krizin getirdiği olumsuzlukları aza indirmek için, alınması gereken önlemler konu-

sunda duyarsız bir politika izlenmiş, özellikle de reel ekonominin korunması ile ilgili olarak Hükümetin haklı talepleri görmezlikten gelen bir yaklaşım içinde bulunması, işten çıkarmaların artmasında önemli bir etken olmuştur.

İşveren kesiminin fırsatçı bir politika izlemesi, düşük ücret ile işçi çalıştırma yoluna gitmesi, çalışanların mağduriyetini artıran bir gelişme olmuştur. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kayıtlarına göre, çarpıcı sonuçlar dikkati çekmektedir. Yoğun işten ayrılmalar yanında, yeni işe alınanların sayısının benzer olması soru işaretleri oluşturmaktadır. Bu durum, kıdemi ve ücreti fazla olan işçilerin işine son verilerek, yerlerine asgari ücretle veya biraz üzerinde işçi çalıştırılması yoluna gidildiği anlamına gelmektedir.

Ülkemizde 21 milyon işgücü içinde, 8 milyon ücretli bulunmaktadır. Sadece 2 milyon 609 bin 672 işçinin sendikalı olduğu dikkate alındığında, ülkemizde temel hak-

lardan sayılan sendikalı olma özgürlüğünün engellendiği veya yeterince kullanılmadığı gerçeği bir kez daha karşımıza çıkmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kayıtlarına göre, son yedi ayda 738 bin 948 işçi işinden olmuş ve korumasız bir ortam ile karşı karşıya kalmıştır. Sınırlı verilerle ulaşılan bu rakamın gerçekte 1 milyon kişiyi çoktan aştığı tahmin edilmektedir.

Bu sonuç, işçilerin keyfi ve haksız bir şekilde işten çıkarılmalarının önlenmesi bakımından iş güvencesinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Çalışanların güvenceli ve korumalı bir ortamda çalışması için, bu konu ertelenmemelidir. ■

İŞİNDEN OLANLAR (2001)

İşkolu	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Toplam
1	770	1048	326	904	910	437	199	4594
2	1389	2129	630	2163	1195	1198	320	9024
3	1895	4394	2237	5604	3660	2559	1322	21671
4	6407	7769	3101	6509	5771	4124	1747	35428
5	29	97	64	185	229	95	57	756
6	9801	14767	8060	21675	17426	13646	5151	90526
7	607	1173	492	958	1019	440	157	4846
8	1008	1945	720	2211	2366	1554	500	10304
9	406	325	579	796	493	554	106	3259
10	369	742	445	1499	773	496	149	4473
11	1825	2732	1358	3396	3318	2507	877	16013
12	2644	5065	1859	3133	2223	2553	622	18099
13	7366	13801	6303	18125	14672	8389	3808	72464
14	98	367	22	220	102	85	27	921
15	22987	37905	13470	31132	21445	15410	7638	149987
16	614	1762	560	1134	795	590	216	5671
17	14513	26938	12707	30812	23812	17854	8228	134864
18	3387	6569	3207	6820	5269	5051	2177	32480
19	293	959	488	202	310	275	107	2634
20	683	1731	425	1714	1037	1196	352	7138
21	143	333	171	331	346	210	107	1641
22	497	1087	406	898	582	495	178	4143
23	680	1576	675	2250	379	129	70	5759
24	480	1136	384	1131	918	872	312	5233
25	8589	9171	4382	9002	7382	5960	3743	48229
26	8	92	17	94	79	54	35	379
27	107	293	259	711	556	300	32	2258
28	5278	14256	4082	9029	6419	4805	2285	46154
Gnl. Topl.	92873	160162	67429	162638	123486	91838	40522	738948

SİGORTALILARIN SAĞLIK YARDIMLARINDAN YARARLANMALARINDA ARANILAN PRİM GÜN SAYISI NASIL HESAPLANACAK

Celal TOZAN

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Danışmanı

Yasal Dayanak

04.10.2000 Günlü Resmi Gazetede yayımlanan 616 sayılı K.H.K. ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 32 inci maddesi değiştirilerek sigortalıların sağlık yardımlarından yararlanmaları prim ödeme gün sayısı koşuluna bağlanmıştır.

Yapılan düzenleme ile ilk defa Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalışmaya başlayan sigortalının sağlık yardımlarından yararlanabilmesi için hastalığı nedeniyle Sosyal Sigortalar Kurumuna başvuracağı tarihten önceki (hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki) 6 aylık sürede 60 günü olmak üzere toplam 120 gün, önceden beri çalışmakta olan sigortalıların ise önceki bir yıllık süre içinde 120 gün hastalık sigortası primi ödemeleri ön görülmüştür.

Her ne kadar 616 sayılı K.H.K. Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edildiyse de iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihe kadar yeni bir düzenleme yapılmadıkça sağlık yardımlarından yararlanmak isteyen sigortalılardan gerekli koşulları yerine getirmesi aranacaktır.

Burada önemli olan ilk defa çalışmaya başlayan, çalışmakta olan sigortalılardan kimlerin anlaşılması gerektiği ile prim ödeme gün sayısının hesaplanmasında dikkate alınmayacak süreler ve grev, lokavt uygulamaları da sağlık yardımlarından nasıl yararlanılacağıdır.

İlk Defa Sigortalı Olarak İşe Başlayanlar

Sağlık yardımlarından yararlanma koşulları ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayanlarla daha önceden sigortalı olarak çalışmış olanlar arasında farklı şekilde düzenlenmiştir.

İlk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayan ibaresinden Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak ilk defa çalışmaya başlayan sigortalı anlaşılmalıdır. Daha önce diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi olarak çalışmakta iken bu kuruluşlara tabi çalışmalarına son verip ilk defa Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalışmaya başlayanlarda bu tanım içine girmektedir.

Bu nitelikteki sigortalıların sağlık yardımlarından yararlanabilmeleri için hastalığın anlaşıldığı (hastalık nedeniyle kuruma başvurulduğu) tarihten önceki 6 aylık sürede 60 gün olmak üzere toplam 120 gün hastalık sigortası primi ödemiş olmaları gerekmektedir.

Örneğin ilk defa sigortalı olarak 01.09.2000 tarihinde işe başlayan ve hastalığı nedeniyle 06.06.2001 günü kuruma başvuran sigortalının sağlık yardımlarından yararlanabilmesi için 06.12.2000 tarihinden sonraki sürede en az 60 günü olmak üzere işe başladığı tarihten itibaren toplam 120 gün hastalık sigortası primi ödemiş olması gerekmektedir.

Önemli olan sağlık yardımlarından yararlanılması için aranılan 120 günlük has-

talik sigortası primi ödemiş olma koşulunun 60 gününün hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki 6 aylık süre içinde ödenmiş olmasıdır. 120 günlük prim ödeme koşulunu her ayı tam olarak çalışıp 4 aylık sürede tamamlayan sigortalıda sağlık yardımlarından yararlanacaktır.

Önceden Sosyal Sigortalar Kanununa Tabi Olanlar

Sağlık yardımlarından yararlanmak için önceden Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalışan sigortalılarda aranan koşul farklı olarak düzenlenmiştir. Bu nitelikte ki sigortalıların sağlık yardımlarından yararlanabilmeleri için hastalığın anlaşıldığı tarihten (hastalık nedeniyle kuruma başvuracakları tarihten) önceki bir yıllık süre içinde toplam 120 gün hastalık sigortası primi ödemiş olmaları gerekmektedir. 120 Günlük prim ödeme koşulunun belirli bir kısmını Önceki 6 aylık süre içinde ödemiş olmaları zorunluğu yoktur.

Örneğin hastalığı nedeniyle 06.06.2001 günü kuruma başvuran sigortalının sağlık yardımlarından yararlanabilmesi için 06.06.2000 tarihinden sonraki süre içinde toplam 120 gün hastalık sigortası primi ödemiş olması gerekmektedir.

Önceden Sosyal Sigortalar kanununa tabi olanlar ibaresinden çalışmaya başlamadan önce aynı veya başka bir iş yerinde Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalışmış olanlar anlaşılmalıdır.

Örneğin ilk defa 03.06.2001 günü Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalışmaya başlayan ve bu işyerinden 3 gün sonra 06.06.2001 günü ayrılıp tekrar aynı veya başka bir iş yerinde bir veya iki gün sonrada olsa yeniden işe başlayan sigortalı artık önceden Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olmuş sigortalı niteliğini kazanmış olacaktır.

Diğer sosyal güvenlik kuruluşlarına tabi bir işte çalışmakta iken ayrılıp sonradan Sosyal sigortalar Kanununa tabi bir işe giren ve bu kanuna göre sigortalı olanlar da önceden sigortalı olanlar kapsamına girmektedir. Çünkü maddede "önceden bu kanuna tabi olarak çalışanlar" ibaresi-

ne yer verilerek önceden sigortalı olma niteliği sadece Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olmakla sınırlanmıştır. Bu nedenle Bağkur'a tabi olarak çalışmakta iken nam ve hesabına çalışmayı bırakıp Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak ilk defa çalışanlar önceden sigortalı olanlar kapsamına girmeyecektir. Ancak Bağkur'a tabi olarak çalışmaya başlamadan önce Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalışmış ise önceden sigortalı olanlar kapsamında kabul edilecektir.

Prim Gün Sayılarının Hesaplanması

İlk defa Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalışan sigortalılar ile önceden sigortalı olanların sağlık yardımlarından yararlanmaları için ön görülen pirim gün sayılarının hesaplanmasında, birden çok iş yerinde geçen çalışma süreleri dikkate alınacaktır. Gerek hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki 6 aylık sürede 60 günü olmak üzere toplam 120 gün gerekse geriye doğru bir yıllık süre içinde toplam 120 gün hastalık sigortası primleri hesaplanırken belirtilen süreler içerisinde çalıştıkları tüm

iş yerlerindeki pirim gün sayıları toplama katılacaktır.

Yasa koyucu hastalığın anlaşıldığı tarihten önceki 6 aylık ve bir yıllık sürelerin tespitinde sigortalının iradesi dışında çalışmadığı dolayısıyla ücret almadığı için pirim ödeyemediği bazı sürülerin hariç tutulmasını ön görerek sigortalının sağlık yardımlarından yararlanma hakkını korumuştur.

Önceki 6 aylık ve bir yıllık sürelerin hesaplanmasında,

Herhangi bir nedenle silah altına alınan sigortalının askerlikte geçirdiği,

Hükümlülükle sonuçlanmayan tutuklukta geçirdiği,

İş kazaları ile meslek hastalıkları, hastalık veya analık sigortalarından geçici iş göremezlik ödeneği alan sigortalının işten kaldığı,

Süreler düşülerek hesaplanacaktır. (*)

Örneğin hastalığı nedeniyle 06.06.2001 günü kuruma başvuran ve ilk defa Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olarak çalışan sigortalının bu tarihten önce 2,5 ay süre ile tutuklu kaldığı sonra serbest bırakıldığı varsayıldığında, 06.06.2001 tarihinden önceki 6 aylık süre tespit edilirken tutuklu kaldığı süre düşülecektir. Bu durumda sigortalının en az 60 gün pirim ödemek zorunda olduğu 6 aylık sürenin başlangıcı 25.09.2000 tarihi olacaktır. Bu tarihten sonra en az 60 günü olmak üzere toplam 120 gün hasalık sigortası primi ödemişse sağlık yardımlarından yararlanacaktır. Önceden sigortalı olanlar için bir yıllık süre tespit ediliyorsa aynı şekilde tutuklu kalınan süre düşülerek bir yıllık sürenin başlangıç tarihi saptanacaktır.

Her ne kadar yasada hastalık veya analık sigortalarından geçici iş göremezlik geliri alan sigortalının işten kaldığı sürenin dikkate alınmaması ön görülmekte ise de

maddenin düzenleniş amacı sigortalının hastalığı veya analığı nedeniyle işten kaldığı sürelerin sağlık yardımlarından yoksun bırakmasını önlemektir. Bu nedenle geçici iş göremezlik ödeneği alma hakkı doğmadan hastalığı ve ya analığı nedeniyle iş göremez duruma düşen sigortalılarında işten kaldığı süreleri 6 aylık yada bir yıllık sürelerin hesabında düşülmesi gerekmektedir.

Grevde Gecen Süreler

Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununda greve katılan sigortalı işçilerin grev süresince Sosyal Sigortalar Kanunu ile sağlanan haklardan aynen yararlanacakları ön görülmüştür. (**) Ancak 616 sayılı K.H.K ile yapılan düzenlemelerde bu husus göz önüne alınmadığından uygulamada boşluk oluşmuştur.

Sosyal Sigortalar Kanununda 6 aylık ve bir yıllık sürelerin belirlenmesinde dikkate alınmayacak süreler sayılırken grevde geçen süreye yer verilmemiştir. (*) Sigortalı niteliğinin kaybedilmesi ile ilgili düzenlemede ise sigortalı niteliğinin grev veya lokavtın sona ermesini takip eden onuncu günden başlayarak kaybedileceği ön görülmüştür. (***)

Kurum uygulamada oluşan boşluğu gidermek için grev süresince sigortalının niteliğini kaybetmediği görüşünden hareket ederek grevdeki sigortalının da hastalığının anlaşıldığı tarihte 120 gün hastalık sigortası primi ödemiş olma koşulunu yerine getirme zorunda olduğu belirtilmiştir. Ancak ön görülen pirim gün sayısını tamamlamak zorunda olduğu 6 aylık veya bir yıllık sürelerin saptanmasında grevde geçen sürelerin düşülmemesi uzun süren greve katılan sigortalı işçilerin sağlık yardımlarından yoksun kalmaları sonucunu doğurmuştur.

Kurumun bu uygulamasına katılmak olanaksızdır. Hiçbir hukuk kuralı kişinin

(*) 506 sayılı S.S.K. Md. 104.

(**) 2822 sayılı T.İ.S.G. ve L.K. Md. 42.

(***) 506 sayılı S.S.K. Md. 107.

Anayasada ön görülen haklarından birini kullanırken diğerinden yoksun kalmasını kabul etmez. Grev, sağlık ve sosyal güvenlik hakları Anayasamızın güvencesi altındadır. Grev hakkını kullanan sigortalı işçinin sağlık ve sosyal güvenlik hakkından yoksun kalması hukuk ilkeleri ile bağdaşmaz.

Nitekim Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanununda greve katılan sigortalı işçilerin Sosyal Sigortalar Kanununda ön görülen haklardan aynen yararlanmalarının hüküm altına alınması bu ilkenin gereğidir.

Kurumun uygulaması Sosyal Sigortalar Kanununun genel amacı ile madde amacına da uygun düşmemektedir. Yasada greve katılan işçinin sigortalı niteliğini grevin sona erdiği tarihten itibaren 10 uncu günden başlayarak kaybetmiş sayılacağı ön görülmüş ve sigortalının grev süresince sosyal sigorta yardımlarından aynen yararlanması amaçlanmıştır. Grev süresince yasa gereği ücret almayan ve adına prim

ödenmeyen sigortalı işçinin, bu sürelerde sosyal sigorta primleri ödeniyormuş gibi uygulamanın sürdürülmesi, maddenin greve katılan sigortalı işçiyi koruma amacıyla bağdaşmamaktadır. Bu nedenle uygulamanın yasalara uygun düşmediği, yargı yoluna başvurulması halinde kurumun uygulamasının iptal edileceği düşünülmektedir.

Anayasa ile güvence altına alınan yasal grev hakkını kullanan sigortalı işçinin sağlık ve sosyal güvenlik hakkından yoksun kalamayacağı, gerek Sosyal Sigorta gerekse Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt kanunlarının ilgili maddelerinin greve katılan işçiyi koruma amaçları göz önüne alındığında ilk defa sigortalı olarak çalışmaya başlayan sigortalı işçinin yasal grevin başladığı tarihten önceki 6 aylık sürede 60 günü olmak üzere toplam 120 gün, önceden sigortalı olanların ise önceki bir yıl içinde toplam 120 gün hastalık sigortası primi ödenmiş olmaları koşulu ile sağlık yardımlarından yararlanmaları gerektiği düşünülmektedir. ■

Vergi Beyannameleri ve Niyet Mektubu:

ÇELİŞKİLER VE SONUÇLAR

Koray DEĞİRMENCİ

TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

Devletin en önemli iç kaynak kalemi olan vergilere ilişkin acıklı tablo vergi beyannameleri ile göz önüne serildi. Hükümetler, yıllardır IMF ve Dünya Bankası'nın dayatmaları ile hazırlanan ekonomik programların temel hedefinin devletin gelirlerini artırmak ve borç yükünün azaltılması olduğunu söylediler. Ancak son vergi beyannameleri vergi kaçacağı sorununun bu yıl daha da derinleştiğini göstermektedir. Özelleştirme ile yılın geri kalan kısmı için 1 milyar dolarlık gelir hedeflenirken yönetim ve denetim sorununun devlete getirdiği kayıplara ilişkin hiçbir düzenleme olmadığını görüyoruz. Vergi beyannameleri ve niyet mektubuna ilişkin kısa bir gözden geçirme, krizin ve yıllardır IMF ve Dünya Bankası denetiminde sürmekte olan ekonomik programların faturasının kimlere çıktığını açıkça göstermektedir.

Bu yıl verilen vergi beyannamelerine göre işadamları, serbest meslek sahipleri ve sanatçıların yıllık ortalama gelirleri 3 milyar 180 milyon 875 bin liradır. Yani bu kişiler ayda 265 milyon kazanmakta ve bu gelirleri için ayda 73 milyon lira vergi vermektedirler. Sanayicilere ilişkin edinilen bilgiler de şöyledir: Deterjan sanayicilerinin aylık ortalama gelirleri 1 milyar 341 milyon 103 bin, demir çelik sanayicilerinin 300 milyon 472 bin, deri imalatçıların 166 milyon 359 bin, elektrikli ev aleti üreticilerin 252 milyon 58 bin, iplik imal eden mensucat sanayicilerinin 171 milyon 453 bin, kumaş imalatı yapan mensucat sanayicilerinin ise 305 milyon 104 bin liradır. Bu kişilerden demir çelik sanayicileri 77 milyon 710 bin lira, iplik sanayicileri ise 40 milyon

73 bin lira vergi vermektedirler. Geçen sene 1 milyar 898 milyon 732 bin lira gelir beyan eden deterjan sanayicisi bu sene bahsedildiği gibi 1 milyar 341 milyon lira gelir bildiriminde bulunmuştur. Aradaki enflasyon farkına rağmen gelir düşmüştür. İnşaat müteahhitlerine ilişkin bilgiler ise daha acıklıdır. 2000 yılında verilen beyannamelerde ortalama 243 milyon 179 bin lira aylık kazanç beyan eden inşaat müteahhitleri 2001 yılındaki beyannamelerinde aylık kazançlarını 134 milyon 689 bin lira olarak göstermişlerdir.

Bir kara delik olarak nitelenen KİT'lerde çalışan düşük ücretli bir kamu işçisinin aylık vergisi 88 milyon liradır. Yani düşük ücretli bir kamu işçisi demir çelik sanayicisinden aylık yaklaşık 11 milyon lira daha fazla vergi vermektedir. Brüt ücreti 700 milyon dolayında bulunan kamu işçisi aylık yaklaşık 150 milyon lira vergi verirken bazı kamu işçilerinin ödediği vergi ise 200 milyona kadar ulaşmaktadır. Yani bazı kamu işçilerinden alınan vergi en çok kazanan sanayici grubunun verdiği vergiye hemen hemen eşittir. Halbuki, ekonomik program oluşturulurken devletin sırtına bindiği iddia edilen KİT'lerde çalışan kamu işçilerinin hem üretimle hem de verdiği vergiyle ekonomiye yaptığı katkı KİT'lere yapılan tüm olumsuz müdahalelere rağmen sürmektedir.

Bu noktada 26 Haziran 2001 tarihli niyet mektubundaki ifadelerin açıklanan vergi beyannameleri ışığında gözden geçirilmesi yararlı olacaktır. Niyet mektubunun 4. paragrafında gelirler politikası bölümünde kamu sektöründeki işçilerin ücret müzake-

releri sonucunda gelinecek durumun beklentilerle aynı doğrultuda gerçekleşmediği ifade edilmektedir. Ve ifade şu şekilde devam etmektedir: "Bunun 2001 yılında kamu sektörüne getirdiği GSMH'nin %0,4'ü kadarlık ek yükü telafi etmek ve kamu sektörü faiz dışı fazlasında hedeflenen artışa ulaşmak amacıyla bir dizi tedbir alınmıştır." Bu bir dizi tedbirin 7. paragrafta sıralandığı söylenmektedir. Bahsi geçen paragrafta akaryakıt tüketim vergisinin artırıldığı, KİT sektöründe elektrik ve doğal gaz fiyatlarının planlanandan daha fazla artırılabileceği, TEKEKEL ürünlerine zam yapıldığı, hububat piyasasında tüccarların faaliyetlerini artırmak ve TMO'nun piyasayı en az maliyetle düzenlemesine izin vermek amacıyla bir dizi düzenleme yapıldığı ifade edilmektedir. 4. paragraftaki durumla yapılan düzenlemelerin ilişkisini kurmak güçtür. Açık ki bu noktada kamuda çalışan işçiler, günah keçisi durumuna getirilmektedir. Daha önce de kamu toplu iş sözleşmelerine dair Hükümet ve Kemal Derviş'in talihsiz açıklamaları bulunmaktadır. Ek bütçeye kaynak yaratma amacıyla telefon, köprü ve otoyola yapılan zamların bahanesi olarak toplu iş sözleşmelerinde işçilere verilmesi taahhüt edilen zamların gösterilmesi aslında aynı zihniyetin ürünüdür. Oysa ki ka-

mu toplu iş sözleşmeleri serbest toplu pazarlık ilkesi çerçevesi içinde sürdürülmüş ve bir anlaşmaya varılmıştır. Türk-İş'in ülkemizin içinde bulunduğu koşullara olan hassasiyeti ve genel duyarlılığı nedeniyle yaptığı fedakarlık sustimal edilmiş ve bu duyarlılık sonucunda varılan sonuç bile yeterli görülmemiştir. Bu anlayış ve tavır gelecekteki diyalog olasılığını ortadan kaldıracak niteliktedir.

Ekonomiye on yıllardır alınteriyle ve onuruyla katkıda bulunmuş ve vergisini kuruşuna dair ödemiş kamu

işçisi, niyet mektuplarında ve ekonomik program hazırlanırken hiçbir nesnel temeli olmadan kara delik olduğu iddia edilen KİT'lerin bir parçası olarak düşünülmektedir. Kusur, yıllardır uygulanan politikalarla kasıtlı olarak üretimi durdurulan, borçlandırılan, kaynakları verimsiz biçimde kullanılan KİT'ler ve burada çalışan emekçi işçilerde değil, yönetimde, bahsettiğimiz bu anlayışta aranmalıdır. En ufak bir fırsat kaçınılmadan dargelirlilere karşı uygulanan tüm politikaların bahanesi olarak kamu işçileri ve KİT'ler gösterilmektedir. Ayda milyarlar hatta trilyonlar kazanan kişilerden vergi alamayan, ya da almak istemeyen yönetim, işçilerden, memurlardan vergiyi kuruşuna kadar almakta ve sonucunda namusu ve alınteriyle çalışan işçileri öne sürmektedir. Bunun sonucu aynı zamanda çalışanları birbirine düşürmek olmaktadır. Vergi beyannamelerinin orta koyduğu bu acıklı tabloya dair en ufak bir düzenlemede kararlı davranmayan Hükümet, ekonomik programın getirdiği tüm yükü açıkça çalışanlara yüklemiştir. On yıllardır fedakarlık yapan çalışanların elde ettiği biraz daha fazla fakirlik, böyle bir yönetime maruz kalmış ülkemizin geldiği durum da gelişkinlik sıralamasında ve kişi başına düşen milli gelirde küme düşmek olmuştur. ■

ENFORMEL SEKTÖR ve “GÖRÜNMEYEN” SANAYİ İŞÇİLİĞİ: EVDE ÇALIŞMA

Şule ÖZKUZUKIRAN

TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Uzmanı

Türkiye’de araştırılması gereken bir konu, “görünmeyen” kadın emeğinin sorunlarıdır. Bundan kasıt, küçük ve büyük sanayi gibi adı konmuş formel işyerlerinde çalışan kadınların dışında kalan kadın emeğinin sunumu ve kullanımı ve bu gizli kalan emek kullanımının doğurduğu sorunlardır. Bu emek kullanım alanı içine, formel sanayi sektörünün bir uzantısı olarak oluşan ve bu sektördeki değişimlere üretim maliyetlerini düşürerek karşı koyma amacını taşıyan, eve iş verme sistemi girer.

Eve-iş-verme sistemi, kaçak işçiliğin yasalara uydurulmuş biçimidir. Eve-iş-verme, bir işverenin veya taşeronun talebi üzerine ve işçinin kendisinin tercih ettiği bir yerde ve genellikle işçinin kendi evinde, normal olarak işverenin doğrudan bir denetimi olmaksızın bir “ücret” karşılığında üretimin gerçekleştirilmesi veya hizmetin sağlanmasıdır.

Sanayi sektörü için evde çalışma, uluslararası iş bölümünün aldığı yeni biçim içinde, birçok ülkede giderek yaygınlaşan bir iş türüdür. Evde çalışanların çoğunun kadınlar ve çocuklar olması, bu iş türünün kadın emeğinin kullanımı bağlamında incelenmesini gerekli kılar. Evde çalışan kadınlar, asgari ücret kapsamına girmeyen, iş güvenceleri olmayan, sigorta, sağlık yardımı gibi temel sosyal güvenlik olanaklarından yoksun gruplardır. Kullandıkları üretim araçları çoğu kez kendilerince sağlanır ve üretim maliyeti de kendilerince karşılanır; ayrıca ürünlerinin pazarlanmasında ve satışında herhangi bir yetki ve

karara sahip değildir. Kadınların tek tek ve yalıtılmış olarak evlerde çalışması, onların bu alandaki düşük ücretlere, ağır çalışma koşullarına ve iş güvenliğine karşı koymalarını zorlaştırır.

Kadınları evde çalışmaya zorlayan etmenlerin başında, düzenli ve örgütlü sektör işinin yetersizliği, kendilerinin bu sektörde istihdamını sağlayıcı becerilerinin sınırlılığı ve evde bakmakla sorumlu oldukları çocuk, yaşlı ve hastaların varlığı nedeniyle eve bağılılıkları gelir.

Evde çalışma “görünmez” bir iş türüdür; istatistiklerde ve milli gelir hesaplamalarında yer almaz; ve toplum tarafından “gerçek” ve geçerli bir istihdam birimi olarak değerlendirilmez.

Bu kadınların “kendi hesabına” çalışan üreticiler olarak sınıflandırılmaları da yanıltıcıdır. Çünkü, kendi hesabına çalışmak bağımsızlık ima eder; oysa, evde çalışanlardan bir kısmı bağımsız olabileceği gibi, bir çoğu da bir işverene bağımlı olarak ve ücretle çalışır.

Günümüzde çalışmak isteyen kadınların örgütlü sanayi işletmelerinde istihdam olanaklarının çok kısıtlı olduğu hatırlanacak olursa, Türkiye’de “evde çalışma”nın kadınlar için küçümsenmeyecek derecede önemli bir kazanç sağlama yolunda gelişme gösterdiği ve bu eğilimin gelecekte de artacağı yönünde bir değerlendirme yapılabilir.

Bu çalışma türüne olumlu açıdan yaklaşanlar, evde çalışmayı romantikleştir-

miş; ev sanayiinin 19. yy başında aile üyelerine sağladığı çalışma doyumu, huzur ve rahatlık gibi öğeleri vurgulayarak, evde çalışmanın bu tür avantajları geri getireceğini savunmuşlardır. Bazılarına göre, evde çalışma, işsizlik yardımıyla geçinenlerin yapabilecekleri ve böylece işsizlik yardımının "küçük düşürücü" etkisinden kendilerini koruyabilecekleri bir faaliyet biçimi olarak da görülmüştür. Bu tür çalışmayı, imalatçı firmaların rekabet güçlerini arttıracığı gerekçesiyle teşvik etmelerinin uygun olacağını düşünenler de olmuştur.

Yapılan eleştiriler genel olarak şu noktalarda odaklaşmaktadır:

Sanayi işletmelerinden eve iş almanın, alan kişiye özerlik ve özgürlük sağlayacağı görüşü yanıltıcıdır; çünkü bu kişiler sözleşme düzeni ve kapsamı içinde çalışırlar; hangi miktarda işi ne kadar zamanda bitirmeleri gerektiği önceden saptanıp kendilerine bildirilir. Evde çalışanların-ki bunlar genellikle kadınlardır- ev işlerini, çocuklarının beslenme ve bakımını, esnek iş zamanlarından dolayı, kendi arzu ettikleri zamanda yapabilecekleri doğru olmayan

bir yargıdır. İş yükü, işveren tarafından saptandığı ve zaman sınırlaması olduğu için, evde çalışanların ücretli işçilerden bu açılardan bir farkı yoktur. Bu tür çalışma, çoğu kişinin düşündüğü gibi boş zamanlarda rahatça yapılabilen bir çalışma değildir. Tersine, ev işlerinin ve üretim faaliyetlerinin aynı zaman ve mekanda birlikte yapılıyor olması, çalışmayı güçleştirir. Çoğu zaman ev, iş mekanı olarak kullanmaya elverişli değildir. Birçok çalışanın, özel bir çalışma odası veya atölyesi yoktur; çalışma alanı, aile üyeleri ile paylaşılır.

Sanayi işletmelerinde işçiler üzerindeki yoğun kontrolün, evde çalışanlar için geçerli olmadığı görüşü de doğru değildir. Çünkü bu durumda da ürün miktarının kontrolü, üretim zamanının sınırlanması ile sağlanır. Ücret ödenmesi parça başına yapıldığı için, az veya çok kazanç sağlama, çalışanların hızıyla ilişkilidir. Çalışanlar, kazançlarını düşürmemek için, kendilerini belli bir hız ve tempoda çalışmaya zorlar; böylece kendi üzerlerindeki kontrolü kendileri yaratırlar. İşin planlanması, modeli ve yapılış biçimi, yani "üretim süreci", işi sağlayanlar tarafından belirlenir; üretilen

materyal işin bitiminde, kontrol edilerek geri alınır. Böylece tüm üretim süreci, işveren tarafından kontrol edilmiş olur ki böyle bir durumda üreticinin fabrika işçisinden daha özgür ve kontrolden uzak çalıştığı iddiası geçersizdir; en azından eleştirel bir değerlendirmeyi gerektirir.

Evde çalışanlara sağlanan iş kapasitesinin akışı düzenli değildir. İşveren kendi üretim planına ve siparişlerine bağlı olarak dışardaki üreticilere kimi zaman çok, kimi zaman az iş gönderebilir. Bu durum, çalışanların bazen iş yükü altında adeta ezilmeleri, bazen de tamamen boş kalmaları sonucunu doğurur. Üstelik, ne zaman, ne kadar iş alıp, ne miktar ücret kazanacaklarını tahmin edemeyen üreticiler, gelirlerinin ve harcamalarının planlamasını yapmakta güçlük çekerler.

Evde çalışmanın olumsuz özelliklerinden en önemlisi, bu tür işin yasal çerçevesinin olmayışdır. Çalışanlar, sanayi işletmelerinde ücretli olanların (sosyal güvenlik sistemlerine dahil olanların) sahip oldukları genel haklardan yoksundur; ücretleri çok düşüktür ve çoğu zaman asgari ücretin altında ücretlerle çalışırlar. Sigortalı ve iş güvenceleri yoktur. Genellikle tek bir işverenle çalışırlar ve bu işverenin saptadığı kurallara bağlı kalmak zorundadırlar.

Her ne kadar kadınların evde çalışması, onları kısmi olarak "üretici" yapmakta ve bir miktar gelir elde etmelerini sağlamakta ise de, yukarıda belirtilen sakıncalarından dolayı, uzun vadede kadınlar için uygun bir istihdam türü olarak görülmemelidir. Eğer kadınların istihdamının, onların statülerini yükseltici bir yanı olduğu düşünülüyorsa, bu istihdamın biçimi üzerinde dikkatle durulmalıdır.

Kamusal yaşama katılmama, ev dışında ekonomik faaliyetler içinde yer almama, tersine eve kapanarak evde gelir getirici işler yapma, kadınların işgücü piyasasında zaten içinde bulundukları marjinallik durumlarını pekiştirecektir. Evde çalışmanın kadınlara "çalışan kadın kimliği" kazandırıcı, bilinçlerinde değişme yaratıcı ve toplumsal statülerini yükseltici yönde etkisi son derece zayıftır. Kadınlar ancak, erkeklerle aynı ve eşit koşullarda işgücü piyasasına katılır ve bu piyasa ile bütünleşirlerse, çalışmanın onlara kazandıracacağı faydalardan söz etmek mümkün olacaktır.

Halen "evde çalışan" statüsünde bulunan kadınlar adına alınması gereken önlemler de olmalıdır. Onların "görünmez"liklerini ortadan kaldırmak için istatistiklerde yer almalarını sağlamak gerekir. Sendikalar, yerel yönetimler, kadın dernekleri, partiler ve ilgili devlet kuruluşları evde çalışanları yasal statüye kavuşturma ve örgütlenme yönünde çalışmalıdırlar. Eve parça başı işveren sanayi işyerlerinin faaliyetlerinin kontrol ve denetlenmesi de, bu çalışma türünün, kadınlar için mevcut olumsuzluklarının daha fazla yoğunlaşmaması ve bu tür işin yaygınlaşmaması için gereklidir. Hepsinden daha önemlisi ise, kadınlar için ev dışı alternatif çalışma biçim ve alanlarının yaratılması yönünde çaba gösterilmesine öncelik vermek olacaktır. ■

MİLLETLERARASI TAHKİM KANUNU VE KÜRESEL HUKUK KURULMASINA İLİŞKİN DİĞER GİRİŞİMLER

Koray DEĞİRMENCİ / TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

Milletlerarası Tahkim Kanunu 21 Haziran 2001 tarihinde Meclis'te kabul edildi. Ancak ne yazık ki kanunun getirdikleri ve bu kanunun öncesinde yapılan yasal düzenlemeler kamuoyunda çok fazla gündeme gelmedi. 13 Ağustos 1999 tarihinde Anayasada yapılan değişiklikler zaten milletlerarası tahkime dönük Anayasal engelleri kaldırmaktaydı. Biraz da bu düzenlemenin etkisiyle 21 Haziran 2001 tarihinde kabul edilen kanun üzerinde pek durulmadı ve olayın önemi kavranamadı. Olayın önemi sadece kamu imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinin uluslararası tahkime açılmasıyla sınırlı değildir. Bu düzenlemeler aynı zamanda ulusötesi sermayenin kendisine küresel bir hukuk zemini geliştirmek istediği başka anlaşmalar örneğin MAI ile de bağlantılıdır. Dolayısıyla olay incelenirken daha geniş bir perspektifle bakmak ve bu düzenlemelerin getireceği ve halihazırda çalışmaları yapılan diğer tehlikeli oluşumlar ile de bağını kurmak gerekmektedir. Bu yazının kapsamı içerisinde bu anlaşmalar ve kurumlara ilişkin geniş bir bilgiden ziyade ülkemizin şu an içinde bulunduğu durum ve yapılan düzenlemelerin birbiriyle yakından ilişkili hatta organik bir bağ içinde olduğunu göstermeye çalışacağız.

Milletlerarası Tahkim kanununun öneme geçmeden önce 1999 yılında Anayasada yapılan değişiklikleri hatırlamakta fayda var. Yapılan bu değişikliklerle Anayasanın 47, 125 ve 155. maddeleri değiştirilmiştir. 47. maddenin başlığındaki 'Devletleştirme' ifadesi 'Devletleştirme ve Özelleştirme' biçiminde değiştirilmiş ve ikinci fıkradan sonra gelmek üzere şu ifadeler getirilmiştir:

'Devletin, kamu iktisadî teşebbüslerinin ve diğer kamu tüzelkişilerinin mülkiyetinde bulunan işletme ve varlıkların özelleştirilmesine ilişkin esas ve usuller kanunla gösterilir.

Devlet, kamu iktisadî teşebbüsleri ve diğer kamu tüzelkişileri tarafından yürütülen yatırım ve hizmetlerden hangilerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gerçek veya tüzelkişilere yaptırılacağı veya devredilebileceği kanunla belirlenir.'

Anayasanın 125. maddesinin birinci fıkrasının sonuna şu hükümler getirilmiştir:

'Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların millî veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir. Milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebilir.'

Anayasanın 155. maddesinin ikinci fıkrasında Danıştay'ın tüzük tasarılarını ve imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerini incelemek görevi ifadesi değiştirilerek madde şu şekilde yeniden düzenlenmiştir:

'Danıştay, davaları görmek, Başbakan ve Bakanlar Kurulunca gönderilen kanun tasarıları, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleri hakkında iki ay içinde düşüncesini bildirmek, tüzük tasarılarını incelemek, idarî uyuşmazlıkları çözmek ve kanunla gösterilen diğer işleri yapmakla görevlidir.'

47. maddedeki değişiklik temelde özelleştirme önündeki tüm hukuki engellerin kaldırılması esas alınmıştır. Bu maddedeye eklenen fıkra ve 125. maddedeki değişikliklerle kamu hizmetleri alanındaki imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde uluslararası tah-

kimin yolu açılmış olmaktadır. 155. maddede değişiklikle ise bu alandaki tüm engellerin ortadan kaldırılması isteğine paralel olarak Danıştay'ın ön inceleme yapma görevine son verilmiş ve işlevi sadece düşüncesini bildirmekle sınırlanmıştır. Dolayısıyla Danıştay fiilen süreç dışı bırakılmıştır. Sosyal devlet anlayışının gereği olarak devletin temel görevlerinden birisi olan kamu yararını koruma, kamu hizmeti alanındaki imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinin Danıştay'ın denetiminden çıkarılması ve bu konuların uluslararası tahkime açılması yolundaki düzenlemeler ile zedelenmektedir. Ulus devletin temel gereklerinden biri olan ulusal yargının egemenliği de tahrip edilmiştir olmaktadır.

21 Haziran 2001 tarihinde kabul edilen Milletlerarası Tahkim Kanunu ile zaten Anayasal açıdan hiçbir engel kalmayan tahkimin yasası da çıkmış bulunuyor. Burada üzerinde önemle durulması gereken nokta küreselleşme sürecinde az gelişmiş ülkelere biçilen rol kapsamında bu gelişmelerin değerlendirilmesidir. Ulusötesi şirketler önlerindeki en büyük engelin ulus devlet ve mevzuatı olduğunun farkındadırlar ve bu amaçla bir çok anlaşma ve kurum küresel düzlemde tesis edilmeye çalışılmaktadır. İşçi sınıfının bugüne kadar mücadele ile kazanmış olduğu çalışma hakları bunlardan en önemlisidir. Aynı zamanda ulus devlet fikri içinde gelişmiş olan sosyal devlet anlayışının kamu yararını korumaya dönük yapacağı müdahaleler ulus ötesi şirketlerin işine gelmemekte ve bu müdahalelerin önü az gelişmiş ülkelerin bağımlılığından kay-

naklanan güçsüzlüğüne dayanılarak bir takım anlaşmaların dayatılması ile tıkanmaya çalışılmaktadır.

Küreselleşme sürecinde ulusötesi sermaye kendi kar alanlarını hızla genişletmek ve başta ulus devlet olmak üzere önündeki engelleri kaldırmak için çeşitli kurumlar oluşturma yoluna gitmiştir. OECD, Dünya Ticaret Örgütü (WTO), Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması (NAFTA) ve Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) ya da bir diğer adıyla Uruguay Round bunlardan bazılarıdır. 1995 yılında görüşül-

meye başlanan MAI'nin bir parçası olarak görülebilecek MIGA, yabancı sermayeyi ülkeye çekmek için düşünülmüş bir anlaşmadır. Bu anlaşma ile yatırımlar belli risklere karşı korunmakta, yabancı sermayenin o ülkede kar edebilmesi için her türlü zemini hazırlayacak düzenlemeler getirilmektedir. MAI ile yabancı sermayeli şirketler yerli sermayenin avantajlarından tamamıyla yararlanabilecekler, ulus devletlere dava açıp onlardan tazminat alma hakkına sahip olabilecekler ve eğer devletler bu şirketlerin rekabetini etkileyebilecek bir takım düzenlemeler içine girerlerse bu konu uluslararası mahkemelere götürülebilecektir. Ulusötesi şirketlerin önündeki en büyük engel olan devlet işletmelerinin özelleştirilmesi halihazırda hızla sürerken MAI bu alandaki özelleştirmeleri daha da artıracaktır. Aynı zamanda ülkemizde çalışan insanların asgari hakları bile ulusötesi şirketler tarafından rekabete olumsuz etki yapan faktörler olarak görülebilecek ve bu hakların gaspına ilişkin talepler gündeme getirilebilecektir. Dünyanın dört bir yanında çok ağır koşullar altında işçi çalıştıran ve ülkelerin ulusal mevzuatını hiçe sayan ulusötesi şirketler MAI yoluyla daha fazla hareket alanı kazanacaklar ve en yüksek kar için tüm engelleri ortadan kaldırmak isteyeceklerdir. MAI ile benzerlikler taşıyan bir anlaşma da şu an gündemdeki yerini koruyor. Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) adı verilen bu anlaşma ile eğitim, sağlık, kültür gibi alanlar da dahil tüm hizmet alanları serbest piyasaya açılmaya çalışılmaktadır. Hizmet üreten ülkenin bu hizmeti başka bir ülkede satması, bir ülkenin diğer üye ülke

topraklarında ticari varlık oluşturma hakkı ve tüm hakların ihlal edilerek göçmenlerin ve sığınmacıların üye ülkede istihdam edilebilmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

Bu anlaşmalara ilişkin devletler düzeyinde çalışmalar sürerken üzerinde durulması gereken konu bu anlaşmaların sağlayacağı koşulların zaten bir bir yerine getirilmekte olduğudur. Telekom'un satışı ve özel emeklilik yasasının çıkarılması bunun en güzel örneğidir. Devlet İhale Kanunu değişikliği ile kamu ihalelerinin ulusötesi sermayeye açılması, eğitimin giderek özel bir boyut kazanması, sağlıkta özelleştirmeye yönelik yaşanan gelişmeler, Yerel Yönetimler Yasası değişikliği ile suyun ve çöpün özelleştirilmesinin öngörülmesi, Enerji Piyasası Yasası'nın kabulü ile enerji üretim, dağıtım ve iletiminin özel ellere devri, kamu bankalarının özelleştirilmesinin hızlandırılması, ulusal hava şirketi THY'nin satışa çıkarılması buna eklenebilir. Açık ki küresel ekonominin az gelişmiş ülkelere dayattığı küresel hukuk kurumlarının ulusötesi sermayeye sağlayacağı teminatlar ve kara yönelik fırsatlar henüz bu anlaşmalara imza atılmadan fiili olarak yerine getirilmeye çalışılmaktadır.

Hükümet tarafından ortaya konan sözde ulusal programın da temel ilkeleri bu anlaşmalar ve yapılan düzenlemeler ile çok uyumlu görünmektedir. Telekomun, Kamu Bankalarının, Elektrik Santral ve dağıtım bölgelerinin, Tekel'in, sosyal güvenliğin özelleştirilmesi, ücretlere ilişkin serbest toplu pazarlığın reddedilmesine kadar varan bir takım ifadeler, Hazine arazilerinin yani bu ülke insanların öz varlıklarının satışı tamamıyla ulus devletin reddine varan ve kamu yararını hiçe sayan bir anlayışın ürünüdürler. Serbest piyasa ekonomisinin olmazsa olmaz kuralı gibi gösterilen sözde serbest rekabet altında ülkeler arasındaki eşitsizliği gittikçe artırmaktadır. Ulusötesi şirketler temel olarak dünyada 10 büyük ülkede yoğunlaşmaktadır. Ulusötesi şirketler arasındaki birleşme ve evlilikler bu şirketlerin tekelleri gücünü artırmaktadır. Açık ki bahsedilen anlaşmalar ile şimdiye kadar yatırım yapılmaya cesaret edilememiş yani mevzuatın bu şirketlerin aleyhine olduğu ülke-

lerde bu ulusötesi dev şirketler kendilerine en uygun alanı oluşturmaya çalışmaktadırlar. Kar açısından en iştah kabartıcı ve en çok stratejik değere sahip alan olan kamu alanı da bu şekilde sözde serbest piyasanın ve kamu yararını hiçe sayan özelleştirmeci anlayışın pençesine düşürülmüştür ve bu şirketlerce talep edilen anlaşmalarla daha da rahat biçimde bu alanlar zaptedilmek istenmektedir.

İşçiler olarak bizler çalışma yaşamının sorunlarının daha geniş ölçekte sorunlardan kaynaklandığının ve bu geniş ölçekli sorunlara çözüm bulmadan doğrudan çalışma koşullarımızla ilgili sorunların aşılamayacağını farkında olmalıyız. Ülkemizin içinde bulunduğu bu olumsuz koşullarda bu süreçten en çok zarar gören işçi sınıfının mücadele yeri olan TÜRK-İŞ ulus devlet çerçevesi içinde şekillenmiş olan sosyal devlet ilkelerinin korunması yönünde mücadele vermektedir. Nitekim 18. Genel Kurul Kararlarımızın Demokratikleşme bölümünde şu ifadeler yer almaktadır: "Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki bütünlüğü ve bağımsızlığı özenle korunmalı, uluslararası tekelleri sermayenin sözcüsü ve beyni IMF'nin ve Dünya Bankası'nın ülkemizin bağımsızlığını zedeleyici tavırlarına karşı çıkılmalıdır. Çoktarafli Yatırım Anlaşması (MAI) imzalanmamalı, günümüzün kapitülasyonları olan "imtiyaz sözleşme ve şartlaşmalarında uluslararası tahkim" reddedilmelidir." Küresel ekonominin olmazsa olmaz koşulları olarak gösterilen sosyal devleti yıkıcı düzenlemelere karşı her zaman kararlı tavrını sürdürmüş olan TÜRK-İŞ bundan sonraki dönemde de bu olumsuzluklara demokratik tepkisini sürdürecektir ve halkımızın umudu olmaya devam edecektir. ■

TEMMUZ'2001 GIDA HARCAMASI

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından yapılan çalışmanın Temmuz 2001 ayı sonucuna göre, dört kişilik bir ailenin yeterli, dengeli ve sağlıklı beslenebilmesi için yapması gereken asgari gıda harcaması tutarı geçtiğimiz aya göre biraz gerileyerek 222 milyon 356 bin lira olmuştur. Yaz mevsimi nedeniyle meyve-sebze fiyatlarında görülen nispi ucuzlama, bazı temel gıda maddelerinde gözlenen fiyat artışının aile bütçesine olumsuz etkisini hafifleten bir unsur olmuştur.

Gıda yanı sıra kira, ulaşım, yakacak, giyim, eğitim, kültür gibi temel gereksinimler için yapılması gereken harcamalar da dikkate alındığında; ülkenin bugünkü koşullarında, insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi sağlayabilmek için gerekli olan gelir tutar ise 676 milyon lira olarak hesaplanmıştır. Ancak yoksulluk sınırı olarak tanımlanan bu tutar, dar ve sabit gelirli kesimlerin gelirleri göz önüne alındığında, büyük bir çoğunluk için ulaşılmaz düzeyde olmaktadır.

**Meyve-sebzedeki
ucuzluk mutfak
rahatlattı.**
.....

**Dört kişilik ailenin
aylık gıda harcaması
tutarı önceki aya göre
yüzde 1,2 oranında
gerileyerek 222 milyon
lira oldu.**
.....

**Yoksulluk sınırı
676 milyon lira.**
.....

**Önümüzdeki ayın
asgari ücreti, bu ayki
gıda harcamasının iki
katı.**
.....

**Dar ve sabit gelirli
kesimlerin yaşama
şartlarında iyileştirme
yok.**

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin gıda harcamasına ilişkin Temmuz 2001 hesaplamaları esas alınarak bir önceki ay, yıl sonu ve bir önceki yılın aynı ayına göre kıyaslama yapıldığında şu sonuçlara ulaşılmaktadır:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin sağlıklı beslenebilmesi için yapması gereken asgari harcama tutarı bir önceki aya göre yüzde 1,2 oranında gerilemiştir.

Zorunlu mutfak harcaması tutarındaki bu nispi ucuzluk büyük ölçüde mevsim koşullarından kaynaklanmaktadır. Örneğin peynir, şeker, un, yoğurt gibi gıda ürünlerinin fiyatlarındaki artış, meyve-sebze fiyatlarında gerçekleşen ucuzlamanın gölgesinde kaldı.

- 2001 yılının yedi aylık döneminde gıda harcaması tutarındaki artış oranı yüzde 26,8 olmuştur.

Tablo 1: Gıda Harcamasındaki Değişim

	Temmuz 1998	Temmuz 1999	Temmuz 2000	Temmuz 2001
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	5,8	4,2	6,1	-1,2
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	30,7	19,9	23,0	26,8
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	86,6	53,1	49,2	47,0
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	103,5	64,3	48,5	45,5

Tablo 2: Dört Kişilik Ailenin Gıda Harcaması (TL/Ay)

	Temmuz'2000	Aralık'2000	Haziran'2001	Temmuz'2001
Yetişkin İşçi	41.779.000.-	47.997.000.-	62.907.000.-	62.355.000.-
Yetişkin Kadın	34.837.000.-	40.169.000.-	51.392.000.-	50.588.000.-
15-19 Yaş Grubu Çocuk	44.318.000.-	51.391.000.-	65.982.000.-	65.326.000.-
4-6 Yaş Grubu Çocuk	30.310.000.-	35.787.000.-	44.719.000.-	44.087.000.-
TOPLAM	151.245.000.-	175.345.000.-	225.000.000.-	222.356.000.-

* Gıda harcaması tutarı bin liraya tamamlanmış olduğundan toplamda farklılık söz konusu olabilmektedir.

Dört kişilik bir ailenin aylık ortalama yapması gereken gıda harcaması yanısıra kira, ulaşım, yakacak, giyim, eğitim, kültür gibi temel gereksinimler için de harcaması yapılması gerekmektedir. Bilindiği üzere, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün yaptığı hanehalkı tüketim harcamaları anketinin sonuçlarına göre, hanelerin toplam harcamaları içinde gıda harcamalarının payı yüzde 32,9

- Gıda harcaması tutarı **son bir yıl itibarıyla** yüzde 47,0 oranında artmıştır ve özellikle yaşanan kriz sonrası gıda fiyatlarında görülen artış eğiliminde bir kınılmayı ortaya koymaktadır. Bunun sürekliliği ve dönüşüm noktası olup olmayacağı önümüzdeki dönem gelişmelerine bağlı olacaktır.
- **Oniki aylık ortalamalara göre**, gıda harcaması tutarındaki değişim oranı yüzde 45,5 olarak hesaplanmıştır.

"Gıda Harcaması" ile ilgili hesaplamada, farklı yaş ve cinsiyet gruplarına göre bilimsel veriler çerçevesinde oluşturulan beslenme kalıbı esas alınmaktadır. Bir işçinin ailesi ile birlikte, fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı belirlenmiştir. Bu gıda miktarları, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerlerden derlenen fiyatlarla çarpılmakta ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcamasına ulaşılmaktadır.

Tablo 3: Gıda Harcaması, Yoksulluk Sınırı ve En Az Gelir Düzeyi

	Temmuz 2000	Ocak 2001	Temmuz 2001
Gıda Harcaması (TL/Ay)	151.245.000.-	177.358.000.-	222.356.000.-
Yoksulluk Sınırı (TL/Ay)	459.711.000.-	539.080.000.-	675.850.000.-
Net Asgari Ücret (TL/Ay)	86.922.900.-	102.369.600.-	107.328.830.-
15/1 Hizmetli Maaşı (TL/Ay)	141.080.000.-	163.490.000.-	203.574.000.-
SSK En Az Emekli Aylığı (TL/Ay)	104.019.920.-	121.910.029.-	159.794.992.-
BAĞ-KUR En Az Emekli Aylığı (TL/Ay)	62.679.003.-	92.493.487.-	120.496.247.-
EMEKLİ SANDIĞI En Az Emekli Aylığı (TL/Ay)	141.900.000.-	164.420.000.-	220.248.000.-

oranı ile ilk sırayı almaktadır (gıda,içki, tütün harcamalarının payı yüzde 35,6). Dört kişilik bir ailenin sağlıklı ve dengeli beslenebilmesi için yapması gereken asgari gıda harcaması tutarından hareketle, dört kişilik ailenin zorunlu giderler için yapması gereken aylık harcama tutarına ulaşmak mümkün olmaktadır. Bir anlamda **yoksulluk sınırı** olarak da nitelendirilen bu tutar **Temmuz 2001**

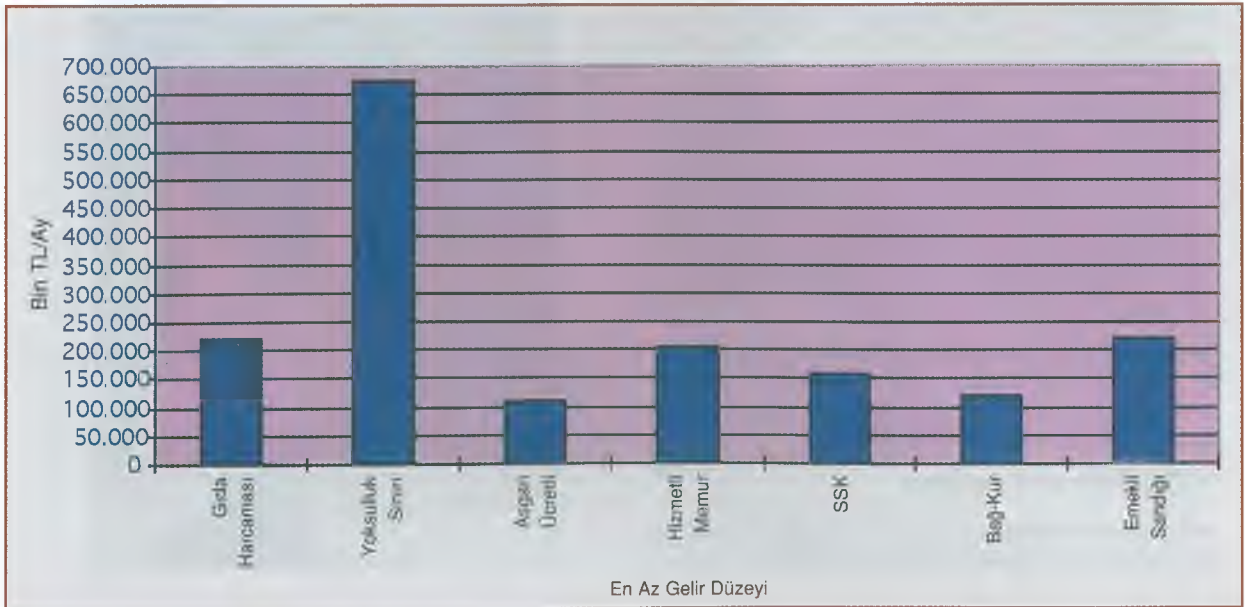
ayında 675 milyon 850 bin lira olarak hesaplanmıştır.

Tablo-3'de, gıda için yapılması gereken aylık gıda harcaması ile günümüz koşullarında insan onurunun gerektirdiği yaşama düzeyini sağlayacak yoksulluk sınırı yanısıra, en düşük işçi ve memur aylığı ile çeşitli sosyal güvenlik kuruluşları tarafından ödenen en az emekli maaşı tutarları yer almaktadır. Yoksulluk ve açlık sınırı

tutarı ile elde edilen gelir arasındaki fark, çalışanların içinde bulunduğu geçim sıkıntısının boyutlarını ortaya koyan en önemli gösterge olmaktadır. ■

Temmuz 2001'de Gıda Harcaması, Yoksulluk Sınırı ve En Az Gelir Düzeyi

2 HAZİRAN 2001 Cumartesi

- ✓ İŞKUR'un 1. Olağan Genel Kurulu'nda oluşturulan ve bünyesinde işçi, işveren, esnaf ve hükümetin temsilcilerini barındıran "Ulusal İstihdam Politikasını Belirleme Komisyonu'nun, işsizlik ve istihdam sorununu masaya yatırarak bir rapor hazırladığı bildirildi. Komisyonun raporunda, işsizliğin ana sebebinin küreselleşme olduğu vurgulandı.
- ✓ Türkiye Gazeteciler Sendikası / TGS'nin İstanbul Şube Genel Kurulu'nda bir konuşma yapan TGS Genel Başkanı Ziya Sonay, delegelere, "Sendikanıza sahip çıkın, örgütlülüğü elden bırakmayın" dedi.

3 HAZİRAN 2001 Pazar

- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü / DİE, tarafından hazırlanan Mayıs 2001 ayı enflasyon oranları açıklandı. Buna göre, Mayıs ayı enflasyonu, Toptan Eşya Fiyatları / TEFE'de yüzde 6.3, Tüketici Fiyatları / TÜFE'de yüzde 5.1 olarak gerçekleşti. Yıllık enflasyon ise TEFE'de yüzde 57.7 ve TÜFE'de 52.4'e ulaştı.
- ✓ Emlakbank'ın tasfiye kararını protesto amacıyla Türkiye'nin çeşitli kentlerinden gelen Emlakbank çalışanları, Ankara Tandoğan Meydanı'nda buluştu. "Emlakbank kapamacak, hortumculara gün doğacak", "IMF'ye gerek yok, Emlakbank'ın malvarlığı yeter" gibi dövizler taşıyan grup, mitingten sonra dağıldı.
- ✓ Türkiye İş Kurumu / İŞKUR tarafından yapılan açıklamada, özelleştirme sonucunda işini yitiren 12 bin 869 kişiye, 1995 yılı Mart ayından bu yılın Nisan ayı sonuna kadar 7.2 trilyon lira iş kaybı tazminatı ödendiği bildirildi.
- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Tekgıda-İŞ, HAK-İŞ'e bağlı Öz Gıda-İŞ ve DİSK'e bağlı Gıda-İŞ Sendikalarına üye fırın işçilerinin Pazar günleri çalışmama kararı nedeniyle İstanbul'da bazı fırınlarda üretim yapılmadı. Sendika yetkilileri asıl amaçlarının ekmek çıkartmamak değil, sorunlarını gündeme getirmek olduğunu söyledi.
- ✓ Petrol-İŞ'in hazırladığı raporda, kamu işçilerinin, kamuda elde edilen katma değerden aldıkları payın son 7 yılda yüzde 57.9'dan 31.3'e gerilediği kaydedildi.

4 HAZİRAN 2001 Pazartesi

- ✓ Mayıs enflasyonunun TÜFE bazında yüzde 5.1 olarak açıklanmasının ardından, memur

maaşlarına da yüzde 5 zam yapılacağı açıklandı.

- ✓ DİE verilerine göre, Ocak-Mart 2001 döneminde işsizlik oranı yüzde 8.6'ya çıktı. 2000 yıl sonu işsizlik oranı yüzde 6.6 düzeyindeydi.

5 HAZİRAN 2001 Salı

- ✓ Başbakan Bülent Ecevit tarafından yayınlanan genelgede, 26.10.2000 tarihinde daimi kadroya geçirilen geçici işçilerin, 2001 yılında ve daha sonraki yıllarda, toplu iş sözleşmeleri ile belirlenecek 'genel ücret artışları'ndan yararlanacağı hatırlatıldı.

6 HAZİRAN 2001 Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Kristal-İŞ Sendikası tarafından yapılan açıklamada, 24 Mayıs'ta greve başlayan Şişecam işçilerine, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, KESK ve DİSK üyelerinin destek ziyaretlerinin devam ettiği, kitlesel ziyaretin ise 7 Haziran'da yapılacağı belirtildi.

7 HAZİRAN 2001 Perşembe

- ✓ Kamu Görevlileri Yasa Tasarısı TBMM'nde görüşülürken, KESK'e bağlı üyeler Yasa'nın kabul edilmemesi için meydanlarda gösteri yaptı.

- ✓ Memur ve sözleşmeli maaşlarına 15 Haziran'dan geçerli olmak üzere yüzde 5'lik zamm yapıldı. Maliye Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, Bakan Sümer Oral'ın Mayıs ayı enflasyonuna paralel kamu çalışanlarının maaşlarının yüzde 5 oranında artırılmasına ilişkin talimatı, tel emriyle saymanlıklara gönderildi.

8 HAZİRAN 2001 Cuma

- ✓ Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş. ve bağlı işyerlerinde Kristal-İş Sendikası tarafından uygulanmakta olan grevin, milli güvenliği bozucu nitelikte görüldüğünden 60 gün süreyle ertelenmesi hakkında Bakanlar Kurulu Kararı 24426 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- ✓ Kristal-İş Genel Başkanı Mustafa Bağçeci Şişecam'da uygulanan grevin işveren girişimleri ile ertelenmesini demokrasiye, grev hakkına ve sendika özgürlüğüne indirilmiş bir darbe olarak nitelendirdi. Ve iptal için Danıştay'da dava açacaklarını belirtti.

10 HAZİRAN 2001 Pazar

- ✓ Net asgari ücretin 1 Temmuz'dan itibaren 4 milyon 954 bin 600 lira artışla 102 milyon 369 bin 600 liradan 107 milyon 323 bin 800 liraya yükseleceği açıklandı.
- ✓ Petrol-İş Sendikası tarafından hazırlanan "Kamu İşçisi Ücreti" konulu rapora göre, kamu işçisinin katma değerden aldığı pay son 7 yılda yüzde 57.9'dan, yüzde 31.3'e geriledi.
- ✓ SSK Başkanlığı tarafından daha önce yayımlanan genelge uyarınca, prim borcu bulunan 400 bin dolayındaki işverenin tamamının 1-31 Mayıs 2001 tarihleri arasında kuruma başvuruda bulunarak, 31 Mart 2001 tarihine kadar birikmiş borçlarını 18 ay eşit taksitler halinde ödeme talebinde bulunuldu.

11 HAZİRAN 2001 Pazartesi

- ✓ Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu / TİSK Genel Sekreteri Bülent Pirler, Cenevre'de çalışmalarına başlayan 89. Uluslararası Çalışma Konferansı'nda yaptığı konuşmada, Türkiye'de yaşanan krizden sonraki istihdam politikalarına değinerek, "Yeni iş yaratılmasını sağlayacak ulusal istihdam stratejisi uygulanmalıdır" dedi.

12 HAZİRAN 2001 Salı

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, basına yaptığı yazılı açıklamada, kamu işçisine yeteri kadar zamm verilmemesinin nedenleri arasında, bazı medya kuruluşlarında sürekli yer alan, "işçilerin memurlardan yüksek ücret aldığı" şeklindeki haberlerin de bulunduğunu ileri sürerek, aynı medyada şimdi de işçilere yüksek ücret verildiği iddiasının yer aldığını bildirdi.
- ✓ Tarım-İş Genel Başkanı Bedrettin Kaykaç, temel tüketim mallarına yapılan zamların sorumlusu olarak kamu işlerinin hedef gösterilmesini "insafsızlık" olarak niteledi.
- ✓ TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin Karakoç, yaptığı yazılı açıklamada, tüketim mallarına yapılan zamların işçilere verilen ücret nedeniyle yapıldığının açıklanmasına tepki göstererek, "Sayın Kemal Derviş ve hükümetin açıklamaları serbest toplu pazarlık ilkesine aykırıdır ve gerçekleri ifade etmemektedir" dedi.

13 HAZİRAN 2001 Çarşamba

- ✓ Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın yaptığı açıklamada, Eti Holding A.Ş. ve Bor Madenleri'nin özelleştirme kapsamından çıkarılmasını istedi.

14 HAZİRAN 2001 Perşembe

- ✓ Ek Bütçe Yasa Tasarısı 13 Haziran'da TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi. 2001 yılının 48 katrilyon 360 trilyon lira olan bütçesini 79 katrilyon liraya yükselten ek bütçe tasarısının oylamasına 295 milletvekili katıldı.
- ✓ ILO Genel Kurulu'nda Türkiye'deki işçi konfederasyonları adına konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, IMF ve Dünya Bankası'nın, Türkiye'nin ulusal egemenliğiyle bağdaşmayan müdahaleleri olduğunu, bu müdahalelere rağmen hükümetin, çalışanların sorunlarının çözümü için çaba sarf ettiğini belirterek "Hükümetin gerekli adımları atacağından eminim" dedi.

17 HAZİRAN 2001 Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ tarafından yapılan araştırmada, 5 milyon kişinin kayıtdışı istihdamının, SSK'nın yılda 4 katrilyon 222 trilyon lira, Maliye'nin yılda 911 trilyon 322 milyar lira tutarında gelir ve damga vergisi, İşsizlik Sigortası Fonu'nun ise yılda 630 trilyon lira tutarında işsizlik sigortası primi kaybına neden olduğu belirlendi.

18 HAZİRAN 2001 Pazartesi

- ✓ Bütçe açığı yılın 5 aylık döneminde 4 katrilyon 808 trilyon lira olarak gerçekleşirken, Maliye Bakanı Sümer Oral, geçen yılın aynı dönemine kıyasla bu yılın 5 ayında bütçe

açığında yüzde 37 azalış kaydedildiğini bildirdi.

- ✓ Ankara, İzmir ve Antalya'da yaptıkları eylemlerle bankanın kapatılma kararını protesto eden Türkbank çalışanları, 6 ay maaş almamadan çalışmaya razı olduklarını söylediler.

19 HAZİRAN 2001 Salı

- ✓ TÜRK-İŞ 3. Bölge Temsilciliği, Sümer Holding A.Ş. Genel Müdürlüğü'ne bağlı İzmir Basma Sanayi'inde çalışan işçilerin direnişi ile ilgili olarak bir toplantı yaptı.
- ✓ Emekli Sandığı, memur emeklilerinin 15 Haziran'dan geçerli olan yüzde 5'lik zamdan doğan farklarını 1 Temmuz'dan itibaren ödeneceği açıkladı.

21 HAZİRAN 2001 Perşembe

- ✓ Çankaya Belediyesi'nde aylardır maaş alamayan işçilerin 2 günlük işbirlikme eylemi başladı.
- ✓ Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun Türk Ticaret Bankası'nın 1 Temmuz'dan itibaren kapatılması, İnterbank ve Esbank'ın ise ikinci çatı banka olan Etibank bünyesinde birleştirilmesine ilişkin kararın 21.06.2001 tarihli ve 24439 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

22 HAZİRAN 2001 Cuma

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, çalışma yaşamına ilişkin yasalar-

da yapılacak değişiklikleri görüşmek üzere, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK ve TİSK Genel Başkanları ile 26 Haziran Salı günü Ankara'da ve 30 Haziran Cumartesi günü de İstanbul'da iki toplantı gerçekleştireceklerini açıkladı.

- ✓ KESK tarafından yapılan açıklamada, 25 Haziran'da Ankara Güvenpark'ta MYK ve GYK üyelerinin katılacağı 3 saatlik oturma eylemi yapılacağı bildirildi.

23 HAZİRAN 2001 Cumartesi

- ✓ Kapatılmasına karar verilen Türk Ticaret Bankası Çalışanları, Ankara'nın işlek caddelerinde oluşturdukları 100 araçlık konvoyla eylem düzenledi.

24 HAZİRAN 2001 Pazartesi

- ✓ Bugüne kadar Ziraat Bankası aracılığıyla aylıkları ödenen işçi emeklilerinin, kısa bir süre sonra aylıklarını PTT şube ve merkezlerinden almaya başlayacakları bildirildi.
- ✓ SSK'nın, kuruma 10 milyar liranın üzerinde prim borcu bulunan bin 154 belediye hakkında başlattığı haciz işlemlerinin sürdürüldüğü, bu çerçevede 333 belediyenin İller Bankası Paylarının menkul ve gayrimenkullerinin haczedildiği bildirildi.

25 HAZİRAN 2001 Pazartesi

- ✓ Türk Harb-İş Sendikası Genel Temsilciler Kurulu toplantısı sonuç bildirgesi yayınlandı. Bildirgede, yaşanan ağır ekonomik ve sosyal krizin sorumlusu olmadıkları halde işçilerin, dar ve sabit gelirli geniş halk kesimlerinin büyük bir sıkıntı içerisinde olduğu kaydedildi.
- ✓ Kamu Sendikaları Yasa Tasarısı, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi. Grev ve toplu sözleşme hakkı tanımayan yasa Meclis'ten geçerken, birçok ilde eylem yapan memura, polis müdahale etti.

26 HAZİRAN 2001 Salı

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Kristal-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Bağçeci, yaptığı yazılı açıklamada, kamu çalışanları için çıkartılan yasa ya sendika yasası denilemeyeceğini belirterek, "Yasanın TBMM'de görüşülmesi sırasında yasayı meşru bir şekilde protesto eden kamu çalışanlarına uygulanan şiddeti protesto ediyoruz" dedi.
- ✓ TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, dört kişilik bir ailenin, Haziran ayında yeterli ve dengeli beslenebilmesi için yapması gereken asgari gıda harcaması tutarını 225 milyon lira olarak hesapladı.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın makamında gerçekleşen çalışma hayatı zirvesinde, çalışma yasalarında yapılacak değişiklikler için bir protokol imzalandı.

27 HAZİRAN 2001 Çarşamba

- ✓ Özelleştirme sonrasında işten çıkartılan işçiler aileleri ile birlikte TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ne gelerek Genel Başkan Bayram Meral ve diğer yöneticilere sorunlarını anlattı. Genel Başkan Meral işçilere ve ailelerine hitaben yaptığı konuşmada, hükümetin özelleştirilen işçilerin sorunlarını halletme konusunda söz verdiğini belirterek, "Sözler yerine gelmediği takdirde, Ankara'nın Kızılay Meydanı'nda hep birlikte oturacağız" dedi.
- ✓ Bağ-Kur'luların zamanında ödenmeyen prim borçlarının, Amme Alacaklarının Tahsiline İlişkin Yasa uyarınca alınmasını öngören yasa tasarısı, TBMM Genel Kurulu'nda kabul edildi.

28 HAZİRAN 2001 Perşembe

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, Bursa'da özelleştirme nedeniyle mağdur olan ve yaklaşık 50 gündür eylem yapan Sümerbank Merinos işçilerini destek amacıyla ziyaret etti.
- ✓ Danıştay 10. Dairesi Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun (BDDK) 1 Temmuz 2001 tarihinden itibaren Türkbank'ın tasfiyesine ilişkin kararını durdurdu.
- ✓ Özelleştirmeden sorumlu Devlet Bakanı Yılmaz Karakoyunlu, bu yıl özelleştirmeden 800 trilyon ile 1 katrilyon arasında bir gelir elde edileceğini söyledi.

30 HAZİRAN 2001 Cumartesi

- ✓ Çalışma yaşamına ilişkin yasalarda yapılacak değişiklikleri görüşmek üzere, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK ve TİSK Genel Başkanları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda bir araya geldi.
- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü / DİE, Ocak-Mart 2001 tarihleri arası GSMH ve büyüme rakamlarını açıkladı. Buna göre bu yılın ilk 3 ayında Türkiye yüzde 4.2 fakirleşti.
- ✓ SSK prim borçlarının tecil edilerek, taksitlendirilmesi uygulaması kapsamında, ilk taksidin ödeme süresinin 13 Temmuz'a kadar uzatıldığı açıklandı.

1 TEMMUZ 2001 Pazar

- ✓ TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun olağanüstü olarak "ek zam" gündemiyle toplantıya çağırılmasını istedi.
- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) gelir yöntemiyle hesapladığı gayri safi yurtiçi hasıla sonuçları, Şubat 2000 kriziyle kesintiye uğrayan istikrar programının, Türkiye'deki gelir dağılımını daha da bozduğunu ve asıl faturasının işgücüne çıktığını ortaya koydu.

- ✓ Net asgari ücrete yapılan 4 milyon 954 bin liralık artış yürürlüğe girdi. Böylece 102 milyon 369 bin 600 lira olan net asgari ücret 107 milyon 323 bin 830 liraya yükseldi.

2 TEMMUZ 2001 Pazartesi

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, TÜRK-İŞ Başkanı Bayram Meral, HAK-İŞ Başkanı Salim Uslu, DİSK Başkanı Süleyman Çelebi ve TİSK Başkanı Refik Baydur, Hükümeti oluşturan koalisyen liderlerinden çalışma hayatına ilişkin yasaların ILO ve AB normlarına uygun hale getirilmesi konusunda yardım istedi.
- ✓ Çalışanların Tasarruflarını Teşvik Hesabı'nda, 31 Mayıs 2001 itibarıyla kümülatif olarak 8 katrilyon 89.4 trilyon lira biriktiği bildirildi. Hazine Müsteşarlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, kamuoyunda Zorunlu Tasarruf Hesabı olarak bilinen hesaba giren paranın 1 katrilyon 678 trilyon lirasını anapara, 6 katrilyon 411.4 trilyon lirasını da nema geliri oluşturdu.

3 TEMMUZ 2001 Salı

- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü verilerine göre, Tüketici fiyatları Haziran ayında yüzde 3.1, toptan eşya fiyatları yüzde 2.9 artış gösterdi. Böylece, 2001'in ilk yarısında TÜFE'de toplam yüzde 32.3, TEFE'de yüzde 44.5 artış gerçekleşmiş oldu. Yıllık bazda tüketici fiyatları artışı yüzde 45.5, toptan eşya fiyatları artışı yüzde 43.3 oldu.
- ✓ Tek Gıda-İş Sendikası Genel Yönetim Kurulu, TBMM'nin 20 Haziran 2001 tarihli oturumunda kabul edilen Tütün Yasası'yla ilgili hazırlanan bir çalışmayı Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer'e sundu. Tek Gıda-İş tarafından yapılan açıklamada, akademik düzeyde oluşan bir teknik komite ile birlikte kanunun amaçları ve genel esaslarının çeşitli hükümlerinin Anayasa'ya aykırı olduğunun saptandığı belirtildi.
- ✓ TÜMTİS Sendikası Genel Başkanı Sabri Topçu yaptığı açıklamada, emekçilere dayatılan sefalet ortamının dağıtılması ve çocuklarının geleceği için Emek Platformu'nun acilen toplanması gerektiğini söyledi.
- ✓ Uluslararası Çalışma Örgütü / ILO tarafından çocuk işçiliğinin sona erdirilmesi projesi çerçevesinde TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, DİSK ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından beş ilde başlatılan programın ikincisi Diyarbakır'da yapıldı. Ortak programın ilki Bursa'da yapılmıştı.

4 TEMMUZ 2001 Çarşamba

- ✓ Kamu çalışanları arasındaki maaş dengesizliğini giderecek düzenlemenin Bakanlar Kurulu'nda imzaya açıldığı bildirildi.
- ✓ TİSK Genel Sekreteri Bülent Pirler, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun toplanmasının, zamanlama yönünden yanlış olduğunu belirtti.
- ✓ İşçi Emekli Maaşları yeniden belirlendi. DİE tarafından açıklanan 3,1 oranındaki TÜFE artışının maaşlara yansıtılması sonucunda en düşük emekli aylığı 159 milyon, en yüksek emekli aylığı ise 306 milyon liraya yükseldi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nu gelecek hafta toplantıya çağıracağını söyledi.

5 HAZİRAN 2001 Perşembe

- ✓ Bağ-Kur emeklilerinin 2001 yılı Temmuz aylıkları belirlendi. TÜFE'deki değişimin aylıklara yansıtılmasıyla en düşük emekli aylığı 117 milyon 49 bin 75 liradan 120 milyon 496 bin liraya çıktı.
- ✓ Maliye Bakanlığı'ndan alınan bilgiye göre, memur, memur emeklisi ve sözleşmeli maaşlarına yılın ilk yarısı için Ocak'ta yapılan yüzde 10'luk genel zammın ardından, ikinci yarı da daha önce planlandığı gibi yüzde 5'lik artışa gidilecek.

6 TEMMUZ 2001 Cuma

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan yapılan açıklamada, Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun 10 Temmuz Salı günü toplanacağı bildirildi.

7 TEMMUZ 2001 Cumartesi

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu, T. Haber-İş Sendikası'nın Ankara Şube Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada, Türkiye'nin IMF ve Dünya Bankası kredileriyle değil, kendi gücüyle ayakta durması gerektiğini söyledi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı Türkiye İş Kurumu / İŞKUR tarafından yapılan yazılı açıklamada, 30 Haziran 2001 tarihi itibarıyla, İşsizlik Sigortası Fonu'nda 568 trilyon 312 milyar lira biriktiği kaydedildi.

- ✓ Devlet İstatistik Enstitüsü / DİE'nin istihdam ve kazanç anketinde, Türkiye'de toplu sözleşme kapsamındaki işçilerin sendikasız çalışanların yaklaşık 2.5 katı düzeyinde kazanç elde ettiği belirtildi.
- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı T. Harb-İş Sendikası tarafından yapılan bir araştırmada, Türkiye'nin ücret kesiminde dünyada ilk sıralarda yer aldığı tespit edildi.

8 TEMMUZ 2001 Pazar

- ✓ Tümtis İzmir Şube Sekreteri Cafer Kömürçü'ye, Nak Kargo İşvereni Zeki Karakuzulu'nun silahlı saldırıda bulunduğu, Kömürçü'nün ayağından yaralandığı bildirildi.
- ✓ T. Harb-İş Sendikası'nın olağanüstü toplanan Eskişehir Şube Genel Kurulu'nda Ahmet Bozkurt başkan seçildi.

9 TEMMUZ 2001 Pazartesi

- ✓ Özelleştirmeden Sorumlu Devlet Bakanı Yılmaz Karakoyunlu, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyelerini ziyaret ederek görüş alışverişinde bulundu.
- ✓ Emlakbank'ın şubelerinin tümü Ziraat Bankası bünyesinde faaliyetlerini sürdürmeye başladı.

10 TEMMUZ 2001 Salı

- ✓ TÜRK-İŞ, TİSK, HAK-İŞ ve DİSK Genel Başkanları ve Genel Yönetim Kurulu üyelerinin

TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yaptıkları toplantıda, kapanan işyerleri ve işsiz kalanlar ile istihdam yaratmak konularını görüştü.

- ✓ Asgari Ücret Tespit Komisyonu, asgari ücreti 5 ay süre için belirlemek üzere toplandı. Komisyonun bir sonraki toplantısı 18 Temmuz'da yapılacaktır.
- ✓ Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı'nın yeniden yapılandırılan web sitesi Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan'ın da katıldığı bir basın toplantısıyla tanıtıldı.
- ✓ Türkiye Gazeteciler Sendikası (TGS) Başkanı Ziya Sonay, TGS'nin 49. kuruluş yıl dönümünü nedeniyle yayımladığı mesajda, bugün gazetecilerin yeni bir sendikal mücadele başlatmalarının acil bir ihtiyaç olduğunu belirterek, sendikaların bu yöndeki talepleri karşılamaya hazır olduğunu bildirdi.

11 TEMMUZ 2001 Çarşamba

- ✓ Bankacılık sektöründe 2001 Mart ayı sonu itibarıyla toplam 165 bin 557 kişi istihdam edilirken, üç ayda sektördeki istihdam sayısı 4 bin 844 kişi azaldı.
- ✓ Milli Eğitim Bakanlığı'nın, TÜRK-İŞ, HAK-İŞ ve DİSK ile işbirliği yaparak "Çocuk İşçiliğinin Sonu Erdirilmesi Uluslararası Programı" kapsamında, Adana, Bursa, Gaziantep, Diyarbakır ve Edirne'de belirlenecek 1.600 çocuğu okula döndüreceği bildirildi.
- ✓ Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer, 4668 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu ile 4705 sayılı Yurtdışına Çıkışlarda Harç Alınması ve 4481 sayılı Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunu onayladı.

12 TEMMUZ 2001 Perşembe

- ✓ Türk Harb-İş Sendikası Merkez Yönetim Kurulu tarafından yapılan yazılı açıklamada Türkiye'nin sosyal patlamaların eşiğinde olduğu belirtildi. Son olarak 5 bankanın da Tasarruf Mevduat Sigorta Fonu'na devredilmesiyle birlikte halkın sermaye yanlısı politikalarından bir darbe daha yediğine işaret edilen açıklamada, hükümetin, ülkeye daha fazla zarar vermemesi istenildi.
- ✓ Çankaya Belediye Başkanı Haydar Yılmaz'ın ücretlerini alamamaları üzerine 48 saat iş bıraktıkları için işten atıldığı çoğu sendika yöneticisi ya da temsilcisi 26 işçiyi geri aldığı açıklandı.
- ✓ Türkiye'de her üç çocuktan birinin çalıştığı ve bunların kentlerde toplam işgücünün yüzde 23'ünü, kırsal alanda ise yüzde 47'sini oluşturduğu bildirildi.

13 TEMMUZ 2001 Cuma

- ✓ TÜRK-İŞ'e bağlı Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu düzenlediği basın toplantısında ekonomik gelişmeleri değerlendirdi. Başoğlu, vahşi kapitalizmin hortladığını söyledi.

14 TEMMUZ 2001 Cumartesi

- ✓ Devlet Bakanı Şükrü Sina Gürel, stratejik öneme sahip madenlerin işletilmesinin özel sektöre veya yabancı kuruluşlara verilemeyeceğini bildirdi.
- ✓ Memur maaşlarındaki adaletsizliğin giderilmesine ilişkin Kanun Hükmünde Kararname'de, 5 yılını dolduran bütün memurlara görev tazminatı verileceği belirtildi.

16 TEMMUZ 2001 Pazartesi

- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Sosyal Sigortalar Kurumu Başkanlığı'na Prof. Dr. Gürrol Banger getirildi. Banger'in atanmasına dair karar 14 Temmuz 2001 tarihli ve 24462 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandı.
- ✓ İşten çıkarılan Aymaçan Ayakkabı Fabrikası işçileri işverenden "iş ve sendika yasalarından doğan haklarını" istedi. Unkapı'nda bulunan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İstanbul Bölge Müdürlüğü'ne gelen yaklaşık 50 kişilik grup, işe geri alınmaları istemiyle çeşitli sloganlar attı.

- ✓ IMF Heyeti'nin 9. gözden geçirme çalışmalarının Hazine Müsteşarlığı'nda başladığı açıklandı.
- ✓ Kamuda aynı nitelikte iş yapan, ancak farklı ücretler alan çalışanlar arasındaki ücret adaletsizliğinin giderilmesine dönük hazırlanan ve 13 Temmuz 2001'de yürürlüğe giren Kanun Hükmünde Kararname'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) gönderildiği bildirildi.
- ✓ Maliye Bakanlığı vergi yüzölçülerini açıkladı. Buna göre, Türkiye'nin en büyük vergi yüzölçüsü 2.5 katrilyon lira vergi borcuyla Tekel Genel Müdürlüğü oldu.

17 TEMMUZ 2001 Salı

- ✓ Hükümet, memur maaşlarına 1 Temmuz 2001 tarihinden geçerli olmak üzere yüzde 5 oranında zam yapılması kararını uygulamaya koydu. Maliye Bakanı Sümer Oral'ın maaş farklarının ödenmesine ilişkin talimatı ise "tel emri" ile akşam saatlerinde Türkiye genelinde tüm saymanlıklara iletildi.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Temmuz ayı istatistiklerini yayınlayarak yüzde 10 işkolu barajını aşan sendikaları belirledi. 18 Temmuz tarih ve 24466 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan istatistiklere göre, TÜRK-İŞ'e bağlı 33, DİSK'e bağlı 11, HAK-İŞ'e bağlı 6 ve bağımsız 3 olmak üzere toplam 53 sendika, işkollarında aranan yüzde 10 barajını aşarak toplu iş sözleşmesi yapabilme hakkını elde etti.
- ✓ Maliye Bakanlığı, bu yılın ikinci yarısında devlet memurlarının öğle yemeği için günlük 290 bin lira ile 1 milyon 250 bin lira arasında ödeme yapacaklarını bildirdi.
- ✓ Asgari Ücret Tespit Komisyonu ikinci kez toplandı. TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, yeni asgari ücrete ilişkin talep ettikleri rakama yaklaştığını söyledi. Yeni asgari ücretin brüt 180.190 milyon lira olarak saptanıp 20 Temmuz Cuma günü kamuoyuna açıklanması bekleniyor.
- ✓ Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulu, 2. inci toplantısını Ankara'da yaptı. Toplantıda konuşan Çalışma Bakanı Yaşar Okuyan, vatandaşın özel sektörde seçme hakkı olduğunu savunarak, sosyal güvenlik kuruluşlarının özelleştirilerek vatandaşlara daha iyi hizmet sunulacağını öne sürdü.
- ✓ Yolsuzluk suçlaması ile son 14 yılda açılan 28 bin 796 davada 60 bin 943 kamu görevlisinin yargılandığı bildirildi.

18 TEMMUZ 2001 Çarşamba

- ✓ TÜRK-İŞ ve TİSK'in yeniden belirlenecek asgari ücrete vergi indirimi getirilmesinde anlaşıldığı açıklandı. Buna göre, yapılacak zammın yarısı özel indirim tutarına eklenerek, gelir vergisinden muaf tutulacak. Hükümete de bu düzenlemenin, gerçekleşmesi için Bakanlar Kurulu'na özel indirim tutarını artırma yetkisini kullanması çağrısı yapıldı.

19 TEMMUZ 2001 Perşembe

- ✓ Türk Hava Yolları çalışanları, 18. Dönem Toplu İş Sözleşmesi görüşmelerinin uyuşmazlıkla sonuçlanması nedeniyle THY yönetimini düdük ve alkışlarla protesto etti.
- ✓ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Yaşar Okuyan, 20 Temmuz Cuma günü toplanması beklenen Asgari Ücret Tespit Komisyonu'ndan, çalışanları tatmin edici bir rakam çıkacağını sanmadığını söyledi.

20 TEMMUZ 2001 Cuma

- ✓ Asgari Ücret Tespit Komisyonu, yaşanan ekonomik bunalımlar sonucu 76 dolara gerileyerek 90'lı yılların en düşük seviyesine inen asgari ücretteki kaybı gidermek üzere ikinci kez toplandı. Asgari ücret TÜRK-İŞ'in muhalefetiyle 167 milyon 940 bin lira olarak belirlendi. ■

TÜRK-İŞ:

"ÇÖZÜM DEMOKRATİK PARLAMENTER SİSTEMDEDİR"

**TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU, SON GÜNLERDE YOĞUN
TARTIŞMALARA NEDEN OLAN "TEKNOKRATLAR HÜKÜMETİ"
ÖNERİLERİ KONUSUNDA BİR AÇIKLAMA YAPTI.**

AÇIKLAMADA ŞÖYLE DENİLDİ:

"Ülkenin içine düştüğü dar boğazdan çıkış yolu olarak gündeme getirilen "teknokratlar hükümeti" önerisi giderek boyutlanan bir "demokrasi tartışması" haline dönüşmektedir. "Bu siyasi yapıyla bu işin içinden çıkılmaz, bir teknokratlar hükümeti kurulmalı" yaklaşımı, "ara rejim" çağrısından başka hiçbir anlama gelmemekte, darboğazdan çıkışın bir yolu olarak demokrasi kolaycacık gözden çıkarılabilmektedir.

Oysa Türkiye bilmektedir ki, ara rejimler hiçbir zaman hiçbir soruna çözüm olmamış, aksine böylesi dönemlerin açtığı yaralar ve ülkeye verdiği zararlar telafisi imkansız boyutlarda olmuştur.

TÜRK-İŞ, yaşanan her sorununun çözümünün demokratik parlamenter sistem içinde olduğuna inanmakta, çözümü parlamenter sistem dışında gören her türlü yaklaşıma karşı çıkmaktadır. Parlamentonun mevcut yapısıyla ülke sorunlarını çözmekte yetersiz kaldığı durumlarda ise demokrasilerdeki çözüm "erken seçim" dir.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 13 Nisan 2001 tarihinde yaptığı toplantı sonrası yayımladığı bildiride Hükümetten krizle mücadelede ve ülke sorunlarını çözmede başarısız kaldığının kabulünü istemiş, Siyasi Partiler ve Seçim Yasaları değiştirilerek ve milletvekili dokunulmazlığı yalnızca yasama görevi ile sınırlandırılarak erken seçime gidilmesi çağrısı yapmıştır.

TÜRK-İŞ, aynı çağrıyı yinelemekte, çözümü parlamenter sistem dışında arayanları demokrasi adına dikkatli olmaya çağırılmaktadır. ■

TÜRK-İŞ ve BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ Genel Başkan: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No. 10 ANKARA Tel: (312) 433 31 25 (4 Hat) Fax: (312) 433 68 09 - 433 85 80 - 432 56 60		18	DOKGEMİ-İŞ 14 Genel Başkan: NAZIM TUR Küçükpiyalı Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: (212) 237 25 90 (5 Hat) • Fax: 237 39 89 Kasımpaşa / İST.
1	TARIM-İŞ 01 Genel Başkan: BEDRETTİN KAYKAÇ Bankacı Sokak No. 10 Kocatepe / ANKARA Tel: (312) 419 04 56 (6 Hat) • Fax: (312) 419 38 47	19	TÜRKİYE YOL-İŞ 15 Genel Başkan: BAYRAM MERAL Sümer 1 Sok. No. 18 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 46 87-95 • Fax: (312) 232 48 10
2	ORMAN-İŞ 01 Genel Başkan: MEHMET KAFES Özveren Sokak No. 19 Maltepe / ANKARA Tel: (312) 229 10 56-57-58-59 • Fax: (312) 229 21 15	20	TES-İŞ 16 Genel Başkan: MUSTAFA KUMLU Meriç Sok. No. 23 Beştepe / ANKARA Tel: (312) 212 65 10 (20 Hat) • Fax: (312) 212 65 52
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ 02 Genel Başkan: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasburg Cad. 7/4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 73 55-56-57 • Fax: (312) 229 89 31	21	TEZKOOP-İŞ 17 Genel Başkan: SADIK ÖZBEN Üçyıldız Cad. No. 29 Subayevleri / ANKARA Tel: (312) 318 39 79-86 • Fax: (312) 318 39 88
4	GENEL MADEN-İŞ 02 Genel Başkan: ÇETİN ALTUN Mithatpaşa Mah. Nizam Cad. Şemsi Denizler Sk. No. 18 Tel: (312) 251 44 77 • Fax: (312) 253 66 35 ZONGULDAK	22	TÜRK KOOP-İŞ 17 Genel Başkan: CAN SERT İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Yenışehir / ANKARA Tel: (312) 230 08 55 - 229 44 80 • Fax: (312) 229 58 36
5	PETROL-İŞ 03 Genel Başkan: MUSTAFA ÖZTAŞKIN Altunizade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Üsküdar / İSTANBUL Tel: (216) 391 66 67 • Fax: (216) 391 66 78	23	TÜMTİS 18 Genel Başkan: SABRİ TOPÇU Valide Cami Sok. Küçük Langa Cad. 107/7 Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 530 07 43 • Fax: (212) 588 26 20
6	TEKGIDA-İŞ 04 Genel Başkan: HÜSEYİN KARAKOÇ 4. Levent Konaklar Sokak Levent / İSTANBUL Tel: (212) 264 49 96-97-98 • Fax: (212) 278 95 34	24	DEMİRYOL-İŞ 19 Genel Başkan: ERGÜN ATALAY Necatibey Cad. Sezenler Sok. 5/4 ANKARA Tel: (312) 231 80 30-31 • Fax: (312) 231 80 32
7	ŞEKER-İŞ 05 Genel Başkan: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak No. 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: (312) 418 42 73-74 • Fax: (312) 425 92 58	25	TÜRKİYE DENİZCİLER 20 Genel Başkan: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sok. No. 7 Tophane / İSTANBUL Tel: (212) 292 90 81 (7 Hat) • Fax: (212) 244 52 21
8	TEKSİF 06 Genel Başkan: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sok. No. 1 ANKARA Tel: (312) 431 21 70-71-72-73 • Fax: (312) 435 78 26	26	HAVA-İŞ 21 Genel Başkan: ATILAY AYÇIN İnçirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Bakırköy / İSTANBUL Tel: (212) 660 20 95 (5 Hat) • Fax: (212) 571 90 51
9	DERİ-İŞ 07 Genel Başkan: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 522 19 89 - 526 28 65 • Fax: (212) 528 62 07	27	LİMAN-İŞ 22 Genel Başkan: RAİF KILIÇ Necatibey Cad. Sezenler Sok. 4/5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 74 18 • Fax: (312) 230 24 84
10	AĞAÇ-İŞ 08 Genel Başkan: MÜRSEL TAŞÇI Necatibey Cad. No. 20/22-23 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 229 53 95 - 229 08 27 • Fax: (312) 231 52 19	28	TÜRKİYE HABER-İŞ 23 Genel Başkan: CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No. 38 Yenışehir / ANKARA Tel: (312) 431 90 44-45 • Fax: (312) 434 57 04
11	SELÜLOZ-İŞ 09 Genel Başkan: ERGİN ALŞAN Ankara Cad. İpek Apt. No. 87 İZMİT Tel: (262) 321 18 99 • Fax: (262) 321 34 51	29	SAĞLIK-İŞ 24 Genel Başkan: MUSTAFA BAŞOĞLU Hedef Sok. No. 5 Anıttepe / ANKARA Tel: (312) 231 80 45 • Fax: (312) 230 23 96
12	BASIN-İŞ 10 Genel Başkan: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No. 26/6-7 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 230 29 08 - 229 85 65 • Fax: (312) 229 43 15	30	TOLEYİS 25 Genel Başkan: CEMAL BAKINDI İnebey Mah. Küçük Langa Cad. No. 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: (212) 530 73 82-585 52 07 • Fax: 530 72 99 Aksaray / İST.
13	BASİSEN 11 Genel Başkan: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklal Cad. 311 - Mısır Han Kat. 4 Oda. 15 Galatasaray / İST. Tel: (212) 251 99 00 • Fax: (212) 252 38 35	31	TÜRK HARB-İŞ 26 Genel Başkan: ORHAN ATAY İnkılap Sokak No. 20 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 417 50 97-98-99 • Fax: (312) 417 13 64
14	BASS 11 Genel Başkan: TURGUT YILMAZ Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 50 09-11 • Fax: (312) 231 67 30	32	TGS 27 Genel Başkan: ZİYA SONAY Basın Sarayı Kat. 2 Çağaloğlu / İSTANBUL Tel: (212) 514 06 94-96 • Fax: (212) 511 48 17
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ 12 Genel Başkan: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Küçüksat / ANKARA Tel: (312) 419 58 30-34 • Fax: (312) 425 13 35	33	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ 28 Genel Başkan: NİHAT YURDAKUL Korkut Reis Mah. Toros Sok. No. 9 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 83 43-45 • Fax: (312) 232 08 74
16	KRİSTAL-İŞ 12 Genel Başkan: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağaçağı Sok. No. 3 D. 10 Taksim / İSTANBUL Tel: (212) 251 95 77 (3 Hat) • Fax: (212) 251 95 79	34	TÜRK-SEN 34 Genel Başkan: ÖNDER KONULOĞLU Şehit Mehmet Hüseyin Sok. No. 7 Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 228 24 56 • Fax: (0.392) 228 64 31
17	TÜRK-METAL 13 Genel Başkan: MUSTAFA ÖZBEK Kızılırmak Mah. Eskişehir Yolu 1. km. Söğütözü / ANKARA Tel: (312) 284 40 10-17 • Fax: (312) 284 40 18	35	HÜR-İŞ 35 Genel Başkan: ÖZAY ANDIÇ Atatürk Cad. 26/6 Candemir 7 Apt. Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 227 71 56 - 227 65 75 • Fax: (0.392) 228 64 31